

РЕШЕНИЕ

№ 513

гр. София, 05.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-17, в публично заседание на
шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Диляна Господинова

при участието на секретаря Светлана Г. Кръстева
като разгледа докладваното от Диляна Господинова Търговско дело №
20221100900114 по описа за 2022 година

Предявени са обективно кумулативно съединени искове, както следва: 1) иск с правна квалификация чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД; 2) иск с правна квалификация чл. 92, ал. 1 ЗЗД; 3) иск с правна квалификация чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД; 3) насрещен иск с правна квалификация чл. 266 ЗЗД; 4) насрещен иск с правна квалификация чл. 79, ал. 1, предл. 2 ЗЗД; 5) насрещен иск с правна квалификация чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Ищецът - О.В., твърди, че на 07.08.2018 г. сключил след проведена процедура за възлагане на обществена поръчка с ответника - „А.Б.И.” ЕООД, договор за изработка, по силата на който последният се задължил да извърши строително-монтажни работи /СМР/ за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“. Съгласно постигнатите с този договор уговорки в поетото от ответника задължение се включва осъществяване както на действия по изпълнение на уговорени СМР за обекта, така и на действия по доставка и влагане в строителството на необходимите строителни продукти, материали, съоръжения и т.н., на действия по производството и/или доставка на строителни детайли/ елементи, необходими за влагане в строежа, на действия по извършване на изпитвания и лабораторни изследвания, на действия по изготвяне на цялата необходима документация за строежа, на действия по участие в процедурата по въвеждане в експлоатация на строежа. В договора е уговорен срок, в който ответникът трябва да изпълни възложените СМР, който е от 150 календарни дни, считано от датата на подписване на протокол за откриване на строителна площадка и определяне на строителна линия и ниво на строежа. Предвид датата на съставяне на този протокол срокът за изпълнение на възложената работа е 20.11.2019 г. По силата на описания договор ищецът, в качеството му на възложител, поел задължение да заплати възнаграждение в уговорен между страните размер, 50 % от което е платимо авансово. Заявява, че в изпълнение на това свое задължение

на 04.07.2019 г. заплатил на ответника сума в размер на 90 158, 17 лв. с ДДС. Ищецът твърди, че ответникът не изпълнил в срок всички възложени му с договора за изработка строителни дейности, като това се дължи на неговото поведение, а не на обективни причини, свързани с метеорологичните условия, които не могат да окажат въздействие на възможността за извършване на всички възложени работи, част от които се изпълняват на закрито. Посочва, че до края на срока за изпълнение на договора не е издавана заповед за спиране на строителството и от него не са осъществявани никакви действия, които да пречат на изпълнителя да извърши в цялост възложената му работа. С оглед на така допуснатото забавено изпълнение на договора от ответника за ищеца е възникнало правото да го развали, което той е упражнил с изявление, обективизирано в писмо от 11.12.2019 г. Към момента на упражняване на това право е изминал такъв период от забавата на изпълнителя да извърши възложената му работа, за който се достига максималния размер на уговорена в чл. 38 от договора неустойка за забава, което съгласно постигнатото с клаузата на чл. 60, ал. 3, т. 2 от договора съгласие означава, че за възложителя е възникнало правото да развали сключения договор без да дава допълнителен срок за доброволно изпълнение. В резултат на осъщественото разваляне на договора сумата от 90 158, 17 лв., която е платена от ищеца на ответника като част от уговореното възнаграждение за изпълнената работа, се явява получена от последния на отпаднало основание за това и той дължи да я върне на ищеца. В тежест на ответника е възникнало и задължение да заплати на ищеца неустойка, която е уговорена в чл. 39, ал. 2 от договора да се дължи при разваляне на договора и която е в размер на 18 031, 63 лв. Ищецът твърди, че процесният договор за изработка е сключен с оглед изпълнението на задълженията му по договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ по Програма за развитие на селските райони за периода 2014 г. – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. В резултат на допуснатото от ответника неточно във времево отношение изпълнение на задължението му по процесния договор за изработка и неговото разваляне ищецът не е успял да представи пред ДФ „Земеделие“ отчет за изпълнената работа, поради което загубил цялото финансиране – постановен е отказ за получаване на финансова помощ и са предприети действия за връщане на неправомерно престирана на ищеца финансова помощ, която той възстановил на финансиращия орган. Ето защо ищецът заявява, че е претърпял вреди, които са в пряка причинна връзка с развалянето на договора и които се изразяват във:

- възстановена от ищеца в полза на ДФ „Земеделие“ безвъзмездна финансова помощ, получена по договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, която е в размер на 47 736, 75 лв., - заплатена от ищеца на ДФ „Земеделие“ неустойка, дължима съгласно договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, която е в размер на 19 362, 86 лв. Ищецът твърди, че ответникът му дължи обезщетение за така претърпените вреди, което е в размер на 59 210, 77 лв., която сума е получена като от пълния размер на претърпените вреди е изваден размера на полученото от ищеца застрахователно обезщетение в размер на 7 888, 84 лв. Предвид изложеното ищецът моли ответникът да бъде осъден да му заплати следните суми: 1) сумата от 90 158, 17 лв., представляваща платена такава по договора за изработка от 07.08.2018 г., която подлежи на връщане предвид отпадането на основанието за нейното

получаване с развалянето на този договор поради забавено изпълнение на задължението за извършване на възложената работа; 2) сумата от 18 031, 63 лв., представляваща неустойка, дължима при разваляне на договора съгласно чл. 39, ал. 2 от договора за изработка от 07.08.2018 г.; 3) сумата от 59 210, 77 лв., представляваща обезщетение за вреди от развалянето на договора от 07.08.2018 г., изразяващи се във възстановена от ищеца в полза на ДФ „Земеделие“ безвъзмездна финансова помощ, получена по договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ в размер на 47 736, 75 лв. и в заплатена от ищеца на ДФ „Земеделие“ неустойка, дължима съгласно договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ в размер на 19 362, 86 лв. Претендира присъждане на направените в производството разноски.

Ответникът - „А.Б.И.“ ЕООД, оспорва предявените искове. Твърди, че забавата да изпълни цялата възложена му с договора работа се дължи на обективни причини, които представляват лоши метеорологични условия. Посочва, че самият възложител му е създавал пречки да изпълни точно възложените с договора строително-монтажните работи, като е отказвал да подпише актовете, които се изготвят в процеса на строителство, както и като от Кмета на О.В. е издадена заповед за спиране на строежа, която е била обжалвана и отменена от компетентния орган. Ответникът заявява, че изпълнил 95 % от възложените му с договора строителни дейности, поради което счита, че за ищеца не е възникнало правото да развали процесния договор и да получи платения аванс. Твърди, че уговорената в чл. 39, ал. 2 от договора неустойка се дължи при пълно неизпълнение на задължението за извършване на работата, а не при разваляне на договора поради частичното му неизпълнение. Оспорва, че ищецът е претърпял описаните в исковата молба вреди. Счита, че дори и да се докаже, че ищецът е претърпял тези вреди, той е можел да ги избегне при полагане на дължимата грижа, като възложи изпълнението на неизпълнените от ответника строителни работи на трето лице, за да бъде спазен уговорения в договора за безвъзмездна финансова помощ краен срок.

В срока по чл. 367 ГПК ответникът предявява насрещни искове срещу О.В.. Твърди, че доколкото е изпълнил 95 % от всички дейности, които му е възложено да извърши със сключения договор, то за него е възникнало право да получи от възложителя уговореното със сделката възнаграждение за изпълнените работи. То е в размер на 159 036, 91 лв. с ДДС и не е заплатено от О.В.. „А.Б.И.“ ЕООД посочва, че в хода на изпълнение на договора от О.В. устно му е възложено изпълнението на допълнителни работи, които не са сред тези, описани в съдържанието на сключения договор. Те са такива по частичен ремонт на дървена покривна конструкция, по преработка на покрив – фасада югоизток, по направа на предстенна обшивка по външни стени 252 кв.м. Заявява, че извършването на тези работи е било необходимо за цялостното изпълнение на обекта от технологична гледна точка. С оглед на това „А.Б.И.“ ЕООД счита, че му се дължи възнаграждение за изпълнение и на тези работи, което е в размер на 11 045, 18 лв. с ДДС. Това дружество заявява, че поведението на О.В. да се откаже от изпълнението на договора и да отправи изявление за неговото разваляне му е причинило вреди, които се изразяват в пропуснати ползи от реализиране на

печалба от изпълнението на тази част от възложените работи, които са останали неизпълнени, и получаване на уговореното възнаграждение за това, която печалба е в размер на 1 702 лв. Предвид изложеното „А.Б.И.” ЕООД моли О.В. да бъде осъдена да му заплати следните суми: 1) сумата от 159 036, 91 лв., представляваща възнаграждение за изпълнени строително-монтажни работи, възложени с договора за изработка от 07.08.2018 г.; 2) сумата от 22 624, 50 лв., представляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва върху част от дължимото възнаграждение по договора в размер на 89 998, 79 лв., което обезщетение е начислено за периода от 19.12.2019 г. до 10.06.2022 г.; 3) сумата от 11 045, 18 лв., представляваща възнаграждение за изпълнени строително-монтажни работи, които са били необходими за завършване на цялостната работа, възложена с договор от 07.08.2018 г.; 4) сумата от 1 702 лв., представляваща обезщетение за вреди от предсрочно прекратяване на договора от 07.08.2018 г. поради отказ от неговото изпълнение от О.В., изразяващи се в нереализирана от „А.Б.И.” ЕООД на печалба от изпълнението на тази част от възложените работи, които са останали неизпълнени и получаване на уговореното възнаграждение за това. „А.Б.И.” ЕООД претендира присъждане на направените в производството разноски за защита по първоначално предявените искове и по насрещните искове.

Ответникът по насрещните искове - О.В., ги оспорва. Твърди, че „А.Б.И.” ЕООД не е изпълнил възложената му с процесния договор за изработка работа, както и не е съставял и не му е предоставял никакви документи и актове за извършеното от него строителство в изпълнение на договора. Посочва, че няма приети от възложителя и от строителния надзор нито един вид СМР, извършени от изпълнителя по договора. С оглед на това и предвид развалянето на договора за изработка от 07.08.2018 г. О.В. не дължи на изпълнителя възнаграждение за каквито и да е строителни дейности, които са извършени в изпълнение на този договор. Заявява, че не е възлагал на „А.Б.И.” ЕООД изпълнението на строителни дейности извън предмета на подписания между страните договор, както и че такива не са били изпълнени от това дружество. Поради изложеното моли съдът да отхвърли предявените искове.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства и ги обсъди в тяхната съвкупност, както и във връзка със становищата на страните и техните възражения, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

1) По иска, предявен от О.В. срещу „А.Б.И.” ЕООД, с правна квалификация чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД за присъждане на сумата от 90 158, 17 лв.:

При съобразяване на фактите, на които О.В. основава вземането си към ответника за получаване на сумата от 90 158, 17 лв., посочени в исковата молба, съдът счита, че тази претенция следва да се квалифицира по чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД. Това е така, тъй като ищецът изрично заявява, че между страните по спора е бил сключен договор, че от страна на ответника, който е едната страна по този договор, е налице неизпълнение на задълженията му по сделката, както и че в резултат на това ищецът е упражнил правото си да развали

договора и претендира връщане на сумата, дадена по него, т.е. налице е позоваване на фактическия състав на чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД.

За да бъде уважен иска с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, съдът следва да установи наличието на две предпоставки: 1) получаването на нещо от обогатилото се лице - ответника, което му се дава от обеднялото лице-ищеца и 2) липса на основание за получаването, като в хипотезата на чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД основанието, на което е осъществена престацията между страните, следва да е отпаднало, каквито са и твърденията, въведени от ищеца в настоящото производство.

По делото не е спорно, че между О.В., като възложител, и „А.Б.И.” ЕООД, като изпълнител, са възникнали облигационни отношения, произтичащи от сключен договор за изработка. Това е видно и от приетия като доказателство в производството писмен договор от 07.08.2018 г., който е подписан от представители на двете страни по сделката и обективира тяхното съгласие за сключването му и за съдържанието на всички съществени елементи на договора за изработка, а именно за вида на работа, която изпълнителят се задължава да извърши, както и за размера на възнаграждението, което възложителят се задължава да заплати за извършената работа.

По силата на този договор в тежест на ответника „А.Б.И.” ЕООД е възникнало задължение да извърши строително-монтажни работи /СМР/ за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“. Със сключения договор насрещната страна О.В. е поела задължение да заплати възнаграждение за изпълнение на възложените СМР за реализиране на обекта в размер на 150 263, 61 лв. без ДДС, съответно 180 316, 33 лв. с ДДС, както и възнаграждение в размер до 7 513, 18 лв. без ДДС, съответно 9 015, 82 лв. с ДДС, за извършване на непредвидени с договора дейности /чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 2 от договора/.

В производството е безспорен фактът, че в изпълнение на задълженията си за заплащане на възнаграждение за извършване на възложените с договора строителни работи ищецът е престира на ответника сума в размер на 90 158, 17 лв. Това се установява и от приетото като доказателство по делото платежно нареждане от 04.07.2019 г., което удостоверява извършен превод на сума в размер на 90 158, 17 лв. от О.В. по сметка на „А.Б.И.” ЕООД, като от вписаното в този документ основание и от съдържанието на фактурата, към която се препраща в него, се налага изводът, че преводът на паричната сума е направен точно в изпълнение на паричното задължение на ищеца по процесния договор за изработка.

По делото обаче е спорен въпросът дали за ищеца е възникнало потестативното право да развали сключения договор поради неизпълнението му от страна на ответника, както и дали това право е надлежно упражнено.

В ЗЗД са предвидени специални правила, при които в полза на възложителя възниква потестативното право да развали договора за изработка, които изключват приложението на общата норма на чл. 87, ал. 1 ЗЗД в частта относно предпоставките, при които това право се

поражда. Те са регламентирани в нормите на чл. 262, ал. 2 ЗЗД и чл. 265, ал. 2 ЗЗД. В чл. 262, ал. 2 ЗЗД е предвидено, че правото за разваляне на договор за изработка възниква за възложителя тогава, когато за страните по сделката стане ясно, че изпълнителят няма да може да изпълни в срок работата, т.е. при забавено изпълнение, или че няма да я изпълни по уговорения или надлежен начин, т.е. при некачествено изпълнение. В чл. 265, ал. 2 ЗЗД е уредено правото на възложителя да развали сключения договор за изработка в хипотезата на допуснато от изпълнителя неточно изпълнение, което се изразява в допуснато отклонение от поръчката и в изпълнение на работата с недостатъци. Отклонение от поръчката може да се получи както в хипотезата на извършване на работи, които по вид са различни от уговорените между страните по договора за изработка, но така също и в хипотезата на изпълнени работи, които са в количество по-малко от това, възложено с договора за изработка. При извършване на работата с недостатъци е налице некачествено изпълнение на задължението на изпълнителя. Следователно допуснато от изпълнителя неточно в количествено отношение изпълнение, както и некачествено изпълнение на задължението му за извършване на възложената работа могат да бъдат основание за възникване в полза на възложителя на правото да развали договора за изработка, ако бъде установено, че са настъпили и останалите предпоставки за това, предвидени в чл. 265, ал. 2 ЗЗД.

От твърденията на ищеца, на които той основава предявения иск, формулирани в исковата молба и в молбата-уточнение от 29.03.2022 г., е видно, че той заявява като правопораждащ факт на правото му да развали процесния договор за изработка две форми на допуснато от ответника неточно изпълнение на задължението му да извърши възложената работа – на забавено изпълнение на това задължение и на неточно в качествено отношение изпълнение на това задължение, защото е извършил част от възложените СМР с недостатъци. Следователно при отговор на въпроса дали за О.В. е възникнало правото да развали процесния договор, съдът трябва да се произнесе по това дали от „А.Б.И.” ЕООД е допуснато неточно във времево и в качествено отношение изпълнение на основното му задължение, което възниква в неговата тежест по сключения договор за изработка, което е да извърши възложената работа, както и дали това неизпълнение представлява основание за възникване в полза на изправната страна на това потестативно право.

Съдът съобразява, че в съдържанието на сключения договор за изработка от 07.08.2018 г. страните по него изрично са уговорили предпоставките, при които възниква правото за разваляне на договора, като в чл. 60, ал. 1 от него е предвидено, че това става само при допуснато от едната от страните виновно неизпълнение на съществено задължение по договора. В чл. 60, ал. 2 от договора е постигнато и съгласие за това кои случаи ще се квалифицират като виновно неизпълнение на съществено задължение на изпълнителя по сделката, като съгласно т. 3 от тази разпоредба такова неизпълнение е налице, когато изпълнителят е просрочил срока за изпълнение на договора с повече от 30 календарни дни. При тълкуване на волята на страните, изразена в тези договорни клаузи, се установява, че те са се съгласили, че правото на възложителя да развали сключения договор при допуснато забавено изпълнение от изпълнителя на договорното му задължение да изпълни

възложената работа ще възниква не при всяка забава, а само тогава когато забавата в изпълнението продължава повече от 30 календарни дни. Съдът намира, че тези уговорки имат действие в отношенията между страните по сделката и следва да се зачетат, защото нормите, с които в закона е предвидено при какви предпоставки възниква и се упражнява правото на разваляне на договора при неизпълнение, са диспозитивни и е допустимо страните да уговарят отклонение от тях, както е направено в случая с цитираните клаузи. Това се приема в практиката на ВКС по отношение на разпоредбата на чл. 87, ал. 1 ЗЗД, уреждаща общите правила, при които се разваля всеки един договор. В Решение № 86 от 10.05.2016 г., постановено по т.д. № 595/2015 г. по описа на ВКС, I г.о., е застъпено становището, че тази норма е диспозитивна и страните могат да уговарят отклонение от нея. Трябва да се счете, че това се отнася и за специалната норма на чл. 262, ал. 2 ЗЗД, която също е диспозитивна и страните могат да уговорят по-тежки предпоставки, при които за възложителя възниква правото да развали договора, като постигнат съгласие, че това става не при всяка допусната забава от изпълнителя да извърши работата, а само при забава, имаща конкретна продължителност. Ето защо правото на ищеца да развали договора при допуснато забавено изпълнение от ответника на задължението му за извършване на възложените с процесния договор строителни дейности ще възникне само когато се докаже, че такава забава е допусната и тя продължава повече от 30 календарни дни. С чл. 60, ал. 2 от договора страните не са уговорили различни предпоставки от тези, предвидени в закона, при които за възложителя О.В. се поражда правото да развали договора при некачествено изпълнение на задължението на изпълнителя за извършване на възложените СМР, поради което то възниква при настъпване на фактите, посочени в чл. 265, ал. 2 ЗЗД.

За да се произнесе по това дали възникналите в тежест на ответника договорни задължения са изпълнени точно или не, съдът трябва първо да отговори на въпроса какво е тяхното конкретното съдържание, определено съгласно волята на страните, изразена в клаузите от съдържанието на сключения договор. Видът и количеството на строителните дейности, които е възложено да бъдат извършени с договора от 07.08.2018 г., не са конкретизирани в самите клаузи, които са част от неговото съдържание. При тълкуване на уговорките в чл. 1, ал. 2, т. 1 и чл. 3, ал. 1 от договора се налага изводът, че волята на страните е конкретните СМР, които изпълнителят се задължава да извърши, да бъдат определени като вид и количество в няколко конкретно посочени документи, които са следните: 1) техническа спецификация към обществената поръчка, която представлява приложение № 1 към договора; 2) техническо предложение и ценово предложение, включително количествено-стойностна сметка, които са подадени от изпълнителя в процедурата за възлагане на обществената поръчка, представляващи приложение № 2 и приложение № 3 към договора; 3) одобреният инвестиционен проект във фаза „Технически проект“ и разрешение за строеж. По делото от нито една от страните не са представени посочените документи, представляващи приложения към договора. Сред представените писмени доказателства липсва както одобреният за строежа инвестиционен проект, така и техническото и ценовото предложение, както и количествено-стойностната сметка, представени от изпълнителя в процедурата по провеждане на обществената поръчка. В

производството са представени и приети като доказателства по делото два документа, в които са описани конкретни видове и количество строителни дейности, които подлежат на извършване във връзка с работата по обновяване на съществуващата сграда на общинска музейна колекция в гр. В., която е предмет на възлагане за изпълнение с процесния договор за изработка, и в които е конкретизирано какво е дължимото възнаграждение за всеки отделен вид дейност. Това са документ, представляващ приложение № 6 – Технически спецификации и /или количествени сметки, намиращ се на л. 41 - л. 44 от делото и отново на л. 442 - л. 444 от делото, и документ, представляващ обобщена количествено-стойностна сметка, отнасяща се до строеж „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, намиращ се на л. 49 - л. 54 от делото. Тези документи обаче, съгласно изрично посоченото в тях съдържание, представляват неразделна част не от договора, който е сключен между страните по спора и който се твърди да е развален, а от друг договор, по който страни не са същите правни субекти. Това е договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, сключен между Държавен фонд „Земеделие“ и ищеца на 25.10.2017 г., който е изменен с анекс от 29.05.2019 г. - документът, представляващ приложение № 6 – Технически спецификации и /или количествени сметки, е описан като приложение в текста на договора от 25.10.2017 г. и следователно е неразделна част от неговото съдържание, а документът, представляващ обобщена количествено-стойностна сметка, е неразделна част от анекс от 29.05.2019 г., с който страните по договора от 25.10.2017 г. изменят неговото съдържание, съгласно записаното в самия договор и уговореното с клаузите от анекса. Ответното дружество, което е страна по процесния договор за изработка, не е страна по договора за отпускане на безвъзмездна финансова помощ и анекса към него, поради което и нито един от тези документи не е подписан от негов представител и следователно то по никакъв начин не е изразявало воля за съгласие с тяхното съдържание. По делото не се установява тези документи да са същите, които ответникът е представил в процедурата по възлагане на обществена поръчка, предхождаща сключването на процесния договор, поради което и доколкото в тях няма изрично посочване, че те са приложение към него, съдът няма как да заключи, че те представляват неразделна част от него и като такива са част от съдържанието му. Това се отнася особено за документа, представляващ обобщена количествено-стойностна сметка, който се установява, че е съставен на дата, следваща датата на подписване на договора за изработка, което означава, че не е съществувал към момента на неговото подписване – документът е съставен на датата на подписване на анекса, от който представлява неразделна част, която е 29.05.2019 г., а процесният договор е подписан на 07.08.2018 г. Ето защо следва да се приеме, че от изброените документи не се установява какви са постигнатите между страните по тази сделка уговорки за това какви точно по вид и количество СМР ищецът възлага за извършване на ответника.

Въпреки липсата на писмени доказателства в тази насока, съдът съобразява, че ищецът твърди, че конкретните видове и количества строителни дейности, които е възложил за извършване на ответното дружество, са именно тези, които са описани в обобщената количествено-стойностна сметка, отнасяща се до строеж „Ремонт и обновяване на

съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, намираща се на л. 49 - л. 54 от делото. На описаните в тази количествено-стойностна сметка количества и видове строителни работи се позовава и ответникът в молба от 24.11.2022 г. В нея тази страна прави уточнения на предявените в процеса насрещни искове съобразно указанията на съда и в тази връзка изброява извършените от него СМР на обекта, за които претендира, че ищецът му дължи възнаграждение, използвайки именно описанието на работите, направено в тази количествено-стойностна сметка, както и единичната стойност на всяка конкретна дейност, посочена в този документ. Ето защо, съдът приема, че между страните е безспорно и като такова установено по делото, че видът и количеството на конкретните строителни дейности, които те са се съгласили, че О.В. възлага на „А.Б.И.“ ЕООД за изпълнение по процесния договор за изработка, са тези, които са описани в документа, представляващ обобщена количествено-стойностна сметка, отнасяща се до строеж „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, намиращ се на л. 49 - л. 54 от делото, като единичната стойност на възнаграждението, което са уговорили, че възложителят се задължава да заплати на изпълнителя за извършване на тези работи, също е в размера, посочен в тази количествено-стойностна сметка. Предвид това при отговор на въпроса дали ответното дружество е изпълнило в срок и качествено всички работи, възложени му с договора за изработка от 07.08.2018 г., трябва да бъдат съобразени отделните видове и количества работи, които са посочени в този документ.

Съдът ще се произнесе отделно дали се установява да е налице всяка една от формите на неточно изпълнение на задължението на „А.Б.И.“ ЕООД, на които се позовава ищецът и които твърди, че са породили правото му да развали договора за изработка от 07.08.2018 г. Първо ще бъде разгледано дали е налице неточно във времево отношение изпълнение на това задължение. Това предполага най-напред да се определи кога е договореният падеж на задължението на ответника за извършване на работата по изпълнение на възложените строителни дейности по ремонт и обновяване на съществуващата сграда на общинска музейна колекция в гр. В..

От съдържанието на договора от 07.08.2018 г. се установява, че ищецът и ответникът са постигнали съгласие за определяне на срок, до който последният трябва да изпълни задължението си за извършване на всички възложени с договора СМР. Това е направено с клаузата на чл. 4, ал. 3 от договора, като при тълкуване на волята на страните, изразена в нея, трябва да се приеме, че с нея е уговорен срок от 150 календарни дни, който се брои от датата на подписване на протокол за откриване на строителна площадка и откриване на строителна линия и ниво на строежа, като до неговото изтичане ответникът трябва, от една страна, да е изпълнил всички строителни дейности за завършване на обекта до степен, при която за него може да бъде издаден констативен акт за установяване годността за приемане на строежа по чл. 176, ал. 1 ЗУТ /акт обр. 15/, и от друга страна да е извършил и необходимите действия за съставяне и подписване на посочения акт, който също е поел задължение да изпълни с чл. 1, ал. 2, т. 5 и т. 7 от процесния договор.

От събраните в производството писмени доказателства се установява, че протокол за

откриване на строителна площадка и откриване на строителна линия и ниво на строежа е съставен за процесния строеж на 24.06.2019 г., на която дата той е и подписан от онези участници в строителството, които имат правомощия да направят това съгласно нормативните изисквания. Следователно уговореният с процесния договор срок за изпълнение на задължението на ответника за извършване на работата по ремонт и обновяване на съществуващата сграда на общинска музейна колекция в гр. В. започва да тече на 24.06.2019 г. и изтича на 18.11.2019 г., при съобразяване, че 17.11.2019 г. е неработен ден, в какъвто ден съобразно общите правила в облигационното право не може да изтича уговорен между страните в сключен договор срок за изпълнение на всяко едно договорно задължение /чл. 72, ал. 2 ЗЗД/.

От съдържанието на договора за изработка от 07.08.2018 г. се установява, че страните по него са постигнали съгласие за това, че срокът по чл. 4, ал. 3 от договора може да бъде удължен при настъпване на определен факт, който е предвиден в чл. 4, ал. 5 от сделката и той е при спиране от страните на изпълнението на СМР по реда, предвиден в Наредба № 3 от 31.07.2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството, което спиране се осъществява в случай на необходимост от изменение на техническия проект в етапа на изпълнение на СМР, в случай на неблагоприятни метеорологични условия, които правят изпълнението на СМР невъзможно или при възникване на друга законова хипотеза. Редът за спиране на строителството съгласно Наредба № 3 от 31.07.2003 г., към който страните са препратили в договора, включва като задължителен елемент съставяне на два акта, единият от които предхожда спирането на строителството, който е акт за установяване на строежа при спиране на строителството по образец в приложение 10 от Наредбата, а другият, предхожда възобновяването на процеса по изпълнение на строежа, който е акт за установяване състоянието на строежа и строителните и монтажни работи при продължаване на строителството по образец в приложение 11 от Наредбата / чл. 7, ал. 3, т. 10 и т. 11 от Наредбата/. Тези актове се подписват от възложителя, строителя, проектантите по съответните части на изпълненото строителство, технически правоспособните физически лица по съответните части за изпълненото строителство към лицето, упражняващо строителен надзор, лицето, упражняващо строителен надзор, и лицето, упражняващо технически контрол за част „Конструктивна“. Следователно при съобразяване на волята на страните, изразена в клаузата на чл. 4, ал. 5 от договора, трябва да се заключи, че срокът за изпълнение от изпълнителя на задължението му за извършване на възложените СМР се удължава само ако се докаже, че строителството е спряно със съставянето на предвидените в Наредба № 3 от 31.07.2003 г. актове за това, които трябва да са подписани както от възложителя и от изпълнителя, така и от останалите участници в строителството, които е регламентирано, че ги подписват с приложимите подзаконови норми.

Ответникът твърди, че след започване на строителството са настъпили обстоятелства, които представляват неблагоприятни метеорологични условия. По силата на уговорката на чл. 4, ал. 5 от договора такива метеорологични условия могат да бъдат основание за спиране на строителството, ако правят извършването на СМР невъзможно. За да се приеме, че

строителството е спряно, както се посочи, настъпването на тези обстоятелства не е достатъчно, а трябва да се докаже, че е изпълнена предвидената в Наредба № 3 от 31.07.2003 г. процедура за това, която изисква съставяне на акт образец 10 и акт образец 11. От ответника обаче не се представят доказателства строителството на процесния обект да е спряно при изпълнение на тази процедура, тъй като липсват такива, от които да се установява, че за процесния строеж е съставен изискуемия съгласно Наредба № 3 от 31.07.2003 г. акт за установяване на строежа при спиране на строителството по образец в приложение 10. За да се приеме, че такъв акт е съставен, той следва да е подписан от всички лица, посочени в нормата на чл. 7, ал. 3, т. 10 от Наредбата. Ответникът е представил в производството няколко акта, които имат съдържанието на акт образец 10, но всички те са подписани само от негов представител, т.е. от представител на строителя, като в тях липсва подпис на останалите участници в строителството, които е предвидено, че го подписват, включително и на възложителя О.В.. Тази страна не представя и доказателства тези актове да са представени на останалите участници в строителството веднага след съставянето им, поради което няма как да се счете, че някой от тях неоснователно е отказал да ги подпише. Ето защо тези документи не представляват надлежно съставени актове по Наредба № 3 от 31.07.2003 г. в изпълнение на реда за спиране на строителството на процесния строеж. Това означава, че по делото не се доказва, че са осъществени предвидените в чл. 4, ал. 5 от договора предпоставки, при които страните са се съгласили, че уговореният от тях срок за изпълнение на възложената работа се продължава с времето, през което строежът е спрян, и този срок не е удължаван.

Предвид гореизложеното, следва да се заключи, че падежът на задължението за извършване на възложените строителни дейности в цялост, което възниква в тежест на ответника по силата на договора за изработка от 07.08.2018 г., е 18.11.2019 г. и с непрестиране на дължимия резултат на него този субект изпада в забава и от момента на забавата носи отговорност за неточното във времево отношение изпълнение на това задължение.

Между страните в производството не се спори, че към 18.11.2019 г. ответникът не е изпълнил всички СМР, които се включват във възложената му работа. Този факт се твърди от ищеца в исковата молба. Съдът счита, че той се признава от ответника, който заявява в писмения отговор, че до момента на неговото подаване, т.е. до 10.06.2022 г., е изпълнил не всички, а само 95 % от уговорените строителни дейности. След като този субект твърди, че не е извършил всички възложени с договора СМР към 10.06.2022 г., то той признава, че не е изпълнил в цялост работата и към падежа на това задължение, който е настъпил повече от четири години по-рано. Освен това съдът намира за доказано по делото, че до 18.11.2019 г., а и към момента, за процесния строеж не е съставен констативен акт за установяване годността за приемане на строежа по чл. 176, ал. 1 ЗУТ. Това е така, тъй като нито една от страните по спора, включително ответникът, не твърди и не представя доказателства за съставянето на такъв акт по регламентирания в приложимите подзаконови нормативни актове ред. Описаните факти се установяват и от изводите на вещото лице, направени при

отговора на задача 4 от заключението на изготвената основна съдебно-техническа експертиза, приета в съдебно заседание, проведено на 15.06.2022 г., в която то след извършен оглед на място на строежа и проверка за съставените в процеса на строителство актове прави извод, че към лятото на 2022 г. възложените за изпълнение с процесния договор ремонтни работи не са извършени в цялост, както и че за сградата не е издавано удостоверение за въвеждане в експлоатация. С оглед на това се налага изводът, че по делото е доказано, че „А.Б.И.” ЕООД не е извършил изцяло възложената му с процесния договор работата в уговорения срок до 18.11.2019 г., поради което е изпаднал в забава изпълнението на това свое задължение. Доколкото ответникът признава, че не е извършил изцяло уговорените с договора строителни дейности и към момента, то трябва да се приеме, че забавата в изпълнението на това задължение продължава много повече от 30 календарни дни, считано от падежа му на 18.11.2019 г.

След като в производството се установи, че ответното дружество, в качеството си на изпълнител по процесния договор, е допуснал забава в изпълнението на задължението си да извърши всички възложени му от ищеца по силата на този договор строителни дейности по ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинската музейна колекция в гр. В., както и че тази забава продължава повече от 30 календарни дни, то трябва да се заключи, че е осъществена една от предпоставките, при която за насрещната страна – възложителя, възниква потестативното право едностранно да развали договора, която е тази, уговорена по обща воля на страните в чл. 60, ал. 1 и ал. 2, т. 3 от договора за изработка от 07.08.2018 г.

На следващо място, съдът следва да разгледа направените от ответника в срока по чл. 367 ГПК възражения, че са налице предпоставки за освобождаването му от последиците на допуснатата забавата, една от които е възникването в полза на възложителя на правото да развали договора. Първото от тях се основава на твърдението, че неизпълнението в срок на задължението за извършване на работата в цялост се дължи на обективни обстоятелства, които са лоши метеорологични условия в периода от сключване на договора до падежа.

Доколкото договорът за изработка от 25.03.2013 г. по своя характер е търговска сделка, то възражението за наличието на обективна невъзможност, освобождаваща длъжника от отговорност, трябва да се разгледа при съобразяване на приложимата норма на чл. 306 ТЗ, в която е предвидено, че длъжникът по търговска сделка не отговаря за неизпълнението, когато то е причинено от непреодолима сила, която е определена като непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, възникнало след сключването на договора.

При тълкуване на посочената разпоредба и при съобразяване на практиката на ВКС, постановена в тази връзка по реда на чл. 290 ГПК - Решение № 6 от 27.02.2013 г. по т. д. № 1028/2011 г. по описа на ВКС, I т.о., съдът счита, че за да е налице непреодолима сила, която да е основание за освобождаване на длъжника от отговорност за неизпълнение на негово договорно задължение, в производството следва да се установи осъществяването на следните елементи от фактическия състав на чл. 306 ТЗ, а именно: 1) настъпване след сключване на договора на обективно събитие; 2) това събитие да има извънреден характер;

3) събитието да е непредвидимо или непредотвратимо, както и 4) наличие на причинна връзка между събитието и неизпълнението от ответника на негово договорно задължение. Установяването на тези обстоятелства в процеса съгласно правилото на чл. 154 ГПК е поставено в доказателствена тежест на страната, която се позовава на непреодолимата сила, която в случая е ответникът.

От представената по делото справка, съставена от Националния институт по метеорология и хидрология, се установява, че в периода от 01.08.2019 г. до падежа на задължението за извършване на възложените с договора СМР – 18.11.2019 г., в района на гр. В. е имало 14 дни с валежи, като последователните дни с валежи са най-много три поред. През по-голямата част от тези дни падналите валежите са били в количество между 1 л/м² и 7 л/м², като само през четири от дните валежите са били в по-голямо количество: на 02.08.2019 г. са паднали валежи в количество от 20 л/м², на 25.09.2019 г. са паднали валежи в количество от 15 л/м², на 04.10.2019 г. са паднали валежи в количество от 17 л/м² и на 15.11.2019 г. са паднали валежи в количество от 11 л/м².

Съдът намира, че описаните природни явления, които имат обективен характер, не представляват нито непредвидимо събитие, нито непредотвратимо такова, поради което и не могат да се квалифицират като непреодолима сила по смисъла на чл. 306, ал. 2 ТЗ.

Непредвидимостта на събитието, която характеристика следва да е налице, за да бъде определено то като непреодолима сила, е свързана с извънредния му характер и се изразява в невъзможността при сключване на търговската сделка страните да са допускали настъпването му.

За да се прецени дали валежите в количествата, в които са отчетени за периода от м. август 2019 до м. ноември 2019 г. в района на гр. В., са непредвидимо събитие, трябва да се отговори на въпроса дали те представляват обичайно метеорологично явление за това време на годината или не. Посоченият период обхваща сезоните лято и есен, за всеки от които е характерно да се наблюдават валежи, включително и проливни локални валежи, които особено през лятото е възможно да бъдат особено обилни и придружени от гръмотевични бури. Съдът намира, че дните с валежи през всеки от четирите разглеждани месеца през лятото и есента като брой са обичайни – те са средно около три – четири дни всеки месец, като само през месец септември 2019 г. е имало малко повече дни с валежи, които са 5 дни, което не е необичайно явление за един месец, особено за сезон, през който валежите от дъжд са характерни. По делото от ответника няма представени никакви доказателства, от които да се установява, че падналите през периода валежи превишават средната норма за страната за района на гр. В. за периода, през който са констатирани.

След като природните явления, които са настъпили за времето от 01.08.2019 г. до 18.11.2019 г. и които представляват паднали валежи, включително и проливни такива, са обичайни за този периода от годината – сезоните лято и есен, в който страните са уговорили, че следва да се извърши процесният строеж, като не се установява количеството на тези валежи и дните, през които са наблюдавани, да превишава нормата за това, то следва да се заключи, че тези събития са от такова естество, че биха могли да бъдат предвидени при

сключване на договора, особено и при съобразяване на факта, че изпълнителят по него е търговец, който дължи полагане на грижата на добрия търговец по чл. 302 ТЗ в изпълнение на своите задължения. Грижата на добрия търговец изисква от длъжника да положи грижа, по-голяма от обичайната и от грижата на добрия стопанин /чл. 63, ал. 2 ЗЗД/, предвид на обстоятелството, че изпълнението на поетото договорно задължение представлява осъществяване от него на дейност по занятие. Ето защо и в случая полагайки тази грижа изпълнителят на строежа е могъл и е трябвало да предвиди още към момента на сключване на договора за изработка, че е възможно през летните и есенните месеци на годината да падат валежи, които са явления, характерни за тези сезони, както и че тези валежи могат да препятстват възможността му да извършва някои от възложените строителни действия, които се изпълняват на открито, и да договори крайния срок за изпълнение на възложения строеж, който да е съобразен с тези, характерни за сезона метеорологични явления. Следователно падналите валежи в района на гр. В. в периода от 01.08.2019 г. до 18.11.2019 г. представляват събития, които са предвидими за ответника към момента на сключване на процесната сделка.

При извършване на преценката дали падналите количества валежи са събитие, което притежава другата от алтернативно предвидените в чл. 306, ал. 2 ТЗ характеристики, за да бъде определено като непреодолима сила, а именно непредотвратимост, съдът съобразява практиката на ВКС, постановена по реда на чл. 290 ГПК - Решение № 6 от 27.02.2013 г. по т. д. № 1028/2011 г. по описа на ВКС, I т.о. В това решение е посочено, че непредотвратимостта на събитието се изразява в това, че последиците му не могат да бъдат преодолявани от длъжника при полагане на дължимата грижа за изпълнение на задължението, която е тази по чл. 302 ТЗ, като възможността за преодоляване на последиците се преценява при съобразяване на това имало ли е действия, които длъжникът е могъл да извърши, за да бъде изпълнено поетото с договора задължение, както преди и по време на настъпване на събитието, но също така и след него.

В случая се установява, че последиците от падналите валежи през 14 дни от общия срок, до който страните по процесния договор са уговорили, че възложената на изпълнителя работа трябва да бъде извършена, се изразяват в невъзможност за изпълнение на част от строително-монтажните работи, които са тези, които е следвало да се извършват по външната фасада и покрива на сградата на общинската музейна колекция. С оглед на тези последици и при съобразяване на критериите, изведени в цитираната практика на ВКС, следва да се прецени дали събитието, което се твърди че представлява непреодолима сила, е непредотвратимо.

Съдът приема, че грижата на добрия търговец, който се занимава по занятие със строителство, какъвто е ответникът, изисква при наличие на дни с валежи така да бъде реорганизирана работата по строителство, че да бъдат предприети действия по изпълнение на повече строително-монтажни работи в сухите дни, които за периода от 01.08.2019 г. до 18.11.2019 г. са много повече от дните с валежи, с което да бъде компенсирана невъзможността за работа през дните с валежи и строежът да бъде завършен в уговорения с

възложителя срок за това. Тези действия включват ангажиране на допълнителна работна сила за работа през дните без валежи, включително при нужда въвеждането на работа на смени на всички работници, както и извършване на строителни дейности от работниците в неработните и почивните дни без валежи, като съдът счита, че те са напълно във възможността на един търговец. Освен това в случая ответното дружество е можело през дъждовните дни да организира работниците да извършват повече от строителните работи, които се изпълняват във вътрешността на сградата и като такива не се влияят от валежите, за да се осигури възможност в дните без регистрирани валежи тези лица да се изпълняват предимно останалите работи по покрива и фасадите на сградата, които е невъзможно да се извършват при лоши метеорологични условия. Ето защо настоящият съдебен състав счита, че при полагане на дължимата в случая грижа на добрия търговец, ответникът „А.Б.И.” ЕООД е могъл да предприеме посочените действия и по този начин да предотврати последиците от падналите валежи през 14 дни от периода, през който е следвало да завърши възложената от О.В. работа, поради което и тези валежи не могат да се квалифицират като непредотвратимо събитие.

След като падналите валежи в района на гр. В. в периода от 01.08.2019 г. до 18.11.2019 г. не представляват нито непредвидимо, нито непредотвратимо събитие, то същите не могат да се квалифицират като непреодолима сила по смисъла на чл. 306, ал. 2 ТЗ, поради което и не представляват основание за освобождаване на изпълнителя по договора за изработка от 07.08.2018 г. от отговорността му за допуснатата забава в изпълнението на задължението за извършване на възложените СМР.

Ответникът твърди, че причина за неизпълнението в срок на поетото от него договорно задължение да извърши възложените строителни работи са и действията на самия възложител О.В., които се изразяват в отказа му да подпише актовете, които се изготвят в процеса на строителство.

За да бъде поведението на кредитора на едно парично задължение основание длъжникът по него да се освободи от последиците на своята забава да го изпълни в уговорения срок, следва това поведение да може да се квалифицира като забава на кредитора по смисъла на чл. 95 ЗЗД. Една от формите на забава на кредитора по чл. 95 ЗЗД, която има за своя последица освобождаване на длъжника от последиците на неговата забава съгласно чл. 96, ал. 1 ЗЗД, е неосказване от кредитора на необходимото съдействие, без което длъжникът не би могъл да изпълни задължението си. За да се приеме, че в настоящия случай е налице забава на кредитора, изразяваща се в неосказване на необходимото съдействие от О.В., следва да се установи, че този субект не е изпълнил свое задължение да подпише изготвени от изпълнителя документи, които се съставят на определени етапи от процеса на строителство, както и че това неизпълнение е в пряка причинна връзка с констатираното забавено изпълнение на ответника на неговото задължение за извършване на възложените СМР.

В Наредба № 3 от 31.07.2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството са регламентирани условията и редът за съставяне на актове и протоколи,

които участниците в процеса на строителство съставят, за да удостоверят спазването на изискванията към строежите по чл. 169, ал. 1 и 3 ЗУТ. Сред тях са и актове за приемане на завършени видове строителни и монтажни работи при изпълнението на строежите на отделни етапи или части от тях. За да бъдат надлежно съставени тези актове, те трябва да бъдат подписани освен от строителя и от други лица, като част от тях подлежат на подписване и от възложителя. Отказът на последния да подпише такъв акт в процеса на строителство води до невъзможността той да бъде съставен по предписания в подзаконовия нормативен акт ред за това и оттам да не може да се ползва с предвидената в чл. 1, ал. 4 от Наредбата доказателствената сила относно обстоятелствата, свързани със започване, изпълнение и въвеждане в експлоатация (приемане) на строежите. Това поставя изпълнителя в неблагоприятно положение при възникнал спор относно изпълнението на работа, доколкото в негова тежест е да докаже, че е извършил възложените му строителни дейности, за да получи възнаграждение за това. Липсата на надлежно съставени актове може да пречат и изпълнението на регламентирания в нормативната уредба изисквания за законност на строежите, което пък да се окаже пречка за въвеждане на строежа в експлоатация и осигуряване на възможността за законното му ползване. С оглед на това въпреки че липсата на надлежно подписан акт на определен етап от процеса на строителство фактически не пречи за извършване на следващите в технологичния процес строителни дейности, това би могло да доведе до незаконност на строежа и до невъзможност той да бъде въведен в експлоатация, което не следва да се допуска. Ето защо съдът счита, че изпълнението на задължението на възложителя да подпише конкретни актове, които се съставят на определен етап в процеса на строителство съгласно Наредба № 3 от 31.07.2003 г., е предпоставка за продължаване от изпълнителя на дейностите по изграждане на строежа от следващ етап на строителството, поради което и неизпълнението на това задължение от възложителя би могло да бъде в причинна връзка със забавеното изпълнение на задължението на изпълнителя за извършване на конкретни СМР.

В случая обаче не може да се приеме, че за О.В. изобщо е възникнало задължение да подпише каквито и да е актове в процеса на изпълнение на строежа по ремонт и обновяване на сградата на общинската музейна колекция в гр. В.. За да възникне такова задължение, такива актове първо трябва да бъдат съставени, а тяхното съставяне е задължение на изпълнителя „А.Б.И.” ЕООД съгласно уговорката с чл. 1, ал. 2, т. 5 от договора. Ищецът изрично оспорва с изявление, направено още в исковата молба, че ответникът е съставил, подписал и представил на възложителя който и да е от задължителните актове, които се съставят в процеса на строителство съгласно приложимата нормативна уреда. От страна на ответника не са представени абсолютно никакви доказателства, от които да се установява, че той е съставил и представил за подпис на О.В. някакви конкретни актове, които е предвидено да се съставят по реда на Наредба № 3 от 31.07.2003 г. Към отговора на исковата молба, подаден от ответника, са представени няколко акта за установяване на всички видове СМР, подлежащи на закриване /акт образец 12/, които са подписани само от представител на строителя „А.Б.И.” ЕООД. В тези актове няма записана дата на съставяне, поради което съдът не може да заключи, че те са изготвени и подписани от ответника до изтичане на

крайния уговорен в договора за изработка срок за извършване на възложените с тази сделка СМР, а не след това и дори след образуване на съдебното производство, за да бъдат представени в него за установяване на факти, благоприятни за ответника. Освен това дори и да се приеме, че тези актове са съставени от ответника преди изтичане на крайния уговорен срок за завършване на строежа, трябва да се посочи, че в производството няма представени никакви доказателства, от които да е видно, че той ги е предоставил на възложителя. След като тези актове не са достигнали изобщо до О.В. и тя не е била поканена да ги подпише или да одобри тяхното подписване, то трябва да се счете, че тя изобщо не е имала възможност да направи това, поради което и няма как да е отказала да го извърши било то изрично, било чрез конклюдентни действия. Следва да се посочи и това, че съгласно чл. 7, т. 12 от Наредбата акт образец 12 се съставя от строителя, проектантите по съответната част и технически правоспособните физически лица по съответните части към лицето, упражняващо строителен надзор, поради което този вид акт не подлежи изобщо на подписване от възложителя О.В.. Следователно дали съставените от ответника актове образец 12 са одобрени или не от възложителя е факт, който е без никакво правно значение и тяхното подписване от негов представител не представлява оказване на необходимото съдействие на строителя, за да може той да изпълни задължението си да изгради възложения му строеж до уговорения с договор падеж за това. Ето защо и твърдението на ответното дружество, че от О.В. не му е оказвано съдействие да извърши уговорените строителни дейности на обект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“, тъй като е отказала да подпише актове, които се съставят в процеса на строителство, е напълно недоказано в процеса. Това означава, че по делото не се установява да е налице забава на кредитора О.В. по смисъла на чл. 95 ЗЗД, при която да се считат отпаднали последиците от допуснатата забава на длъжника съгласно чл. 96, ал. 1 ЗЗД.

Ответникът основава възражението си, че е освободен от последиците на допуснатата забава, и на още едно обстоятелство, което представлява осъществено спиране на строителството на строежа „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“ в гр. В. със заповед, издадена от кмета на О.В., която е отменена като незаконосъобразна.

От събраните по делото доказателства се установява, че процесният строеж е спрял със заповед на кмета на О.В., която е издадена на 16.01.2020 г. Това като време е почти два месеца след изтичане на уговорения в договора краен срок за завършване на възложената работа, който е до 18.11.2019 г., поради което следва да се заключи, че обстоятелството по спирането на строежа със заповед на кмета на О.В. не е в причинна връзка с възможността на ответника да изпълни в срок задължението си по сключения договор. Това обстоятелство е настъпило след като длъжникът вече е изпаднал в забава, поради което и не може да освободи същия от отговорността, която носи за допуснатото неточно във времево отношение изпълнение на договорното му задължение.

В обобщение на всичко изложено се налага изводът, че в производството не се доказва да са осъществени такива факти, които да изключват отговорността на ответника за

допуснатото от него забавено изпълнение на задължението му да извърши строителни работи, поето със сключения между страните по спора договор от 07.08.2018 г. Следователно „А.Б.И.” ЕООД носи договорна отговорност пред ищеца за забавеното изпълнение на поетото с процесния договор задължение за извършване на възложената работа, форма на която отговорност е и възникване за изправната страна на уреденото в ЗЗД потестативното право да развали сключения договор.

На следващо място при отговор на въпроса дали в полза на ищеца е възникнало потестативното право да развали процесния договор, съдът съображава, че основният принцип, на който е изградена системата от норми в облигационното право на Република България, е да се даде приоритет на изпълнението на поетите по договора задължения и постигането на тези реални цели, които страните са преследвали със сключването на един договор. С оглед на това и при допуснато неизпълнение на договорно задължение законодателят постановява да се търсят първо възможностите за реално изпълнение на договора и да се допуска неговото разваляне само в случаите, когато неизпълнението е толкова съществено, че прави невъзможно постигането на договорения резултат. Проявление на този принцип е правилото на чл. 87, ал. 4 ЗЗД, с която норма е поставено едно допълнително условие, за да възникне правото на кредитора да развали един договор по чл. 87, ал. 1 ЗЗД, което е, че неизпълнената от длъжника част от задължението трябва да бъде значителна с оглед на интереса на кредитора. Преценката за това дали частичното неизпълнение е значително с оглед интересите на кредитора следва да се извърши не с оглед субективното отношение на последния към интереса му и към неизпълнената част от задължението на длъжника, а въз основа на обективните факти като се извърши сравнение между изпълнената и неизпълнената част от задължението, при което се взема предвид вида на договора и характера на задължението. В тази насока са указанията, дадени с Постановление № 3 от 29.03.1973 г., постановено по гр.д. № 2/1973 г. на Пленума на ВС.

Ето защо и за да се произнесе дали в полза на възложителя О.В. е възникнало потестативното право да развали процесния договор за изработка поради допуснатото от ответника забавено изпълнение на основното му задължение, възникнало по тази сделка, съдът трябва да направи сравнение между изпълнената и неизпълнената част от задължението и да отговори на въпроса дали неизпълнената част се явява значителна или незначителна с оглед на интереса на кредитора. Тази преценка трябва да се извърши не към момента на изпадане на длъжника в забава, което е към 19.11.2019 г., а към момента, когато кредиторът е упражнил правото си да развали сключения между страните договор, което се твърди да е станало с направено от него на 11.12.2019 г. изявление, каквото изявление се съдържа и в исковата молба, депозирана в съда на 17.01.2022 г.

За да определи каква част от общо възложената с договора работа представляват изпълнените дейности, съдът съображава изводите на вещото лице Д. М., направени в заключенията на изготвените в производството основна и първа допълнителна съдебно-технически експертизи /СТЕ/, които са приети в съдебни заседания, проведени на 15.06.2022 г. и на 14.12.2022 г., намиращи се от л. 171 до л. 179 от делото и от л. 273 до л. 283 от

делото. В тях експертът е направил изводи за това какви строителни дейности са извършени на обекта, представляващ сграда на общинската музейна колекция в гр. В., след извършен оглед на място и осъществено при този оглед замерване на онези СМР, които са видими към момента на посещението, защото не са закрити. Съдът кредитира изцяло тези изводи, защото се основават на възприети от вещото лице при огледа факти и на прилагане на специални знания, каквито то има, а съдът няма, и защото са мотивирани. По отношение на тези работи, които имат характера на скрити работи, които съгласно § 1, т. 1 от ДР на Наредба № 3 от 31.07.2003 г. представляват СМР, които подлежат на закриване при изпълнението на технологично следващите ги СМР, вещото лице е заключило, че са извършени и е определило изпълненото количество от тях също въз основа на факти, които е възприело при огледа на място, каквито са изпълнените работи, които са видими и които не биха могли да бъдат извършени от технологична гледна точка, ако скритите работи не са изпълнени преди това. Това важи за скритите работи по изграждане на покрива, за които в съдебно заседание, проведено на 14.12.2022 г. вещото лице заявява, че няма как да не са извършени, защото са технологично необходими, за да бъде изграден покрива, а той е почти изцяло завършен към момента на огледа /л. 285 от делото/. Това се отнася и за работите по направа на ел. инсталация, които са счетени за извършени въз основа на това, че от оставени отвори се вижда, че има монтирани кабели /л. 288 от делото/. Посоченото се отнася и за монтирането на пародифузна мембрана, която дейност вещото лице е счело за изпълнена, тъй като е технологично необходима за завършване на покрива, а и предвид това, че без поставянето на тази мембрана би могло да се появи мухъл или конденз, каквито не са констатирани при огледа, който е извършен от експерта през ден, който е следващ на ден със силни валежи от дъжд в гр. В. /л. 288 – л. 289 от делото/. Всички тези изводи на вещото лице М. са направени при прилагане на специалните знания, които то има и са убедително мотивирани, поради което съдът кредитира и тях изцяло. В заключението на изготвената допълнителна СТЕ, намиращо се от л. 273 до л. 283 от делото, експертът е изготвил таблица за сравнение между строително-монтажните работи, които са възложени за изпълнение по сключения договор, които са тези, описани в количествено-стойностна сметка /КСС/, отнасяща се до строеж „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, намираща се на л. 49 - л. 54 от делото, и работите, за които е направил изводи, че са изпълнени. При съобразяване на констатациите на вещото лице, описани в тази таблица, съдът намира, че една част от отделните видове СМР по конкретните позиции от КСС са изпълнени от ответника в пълен обем и в обем над 90 %. Налице са обаче и определени видове СМР по конкретни пера, които не са изпълнени изобщо, които са основно в строителните дейности, които е трябвало да бъдат изпълнени вътре в сградата, свързани с ремонт на подови настилки, ремонт на санитарни помещения, както и СМР по електрическата инсталация. Общата стойност на изпълнените от „А.Б.И.“ ЕООД работи, изчислена съобразно единичните цени, уговорени между страните по процесния договор в КСС, която съдът счита, че отразява съгласието на страните за това, постигнато при сключване на договора, възлиза на сумата от 105 230, 94 лв. /това е стойност на изпълнените работи без ДДС/. За да получи тази сума вещото лице е остойностило всички установени

като извършени СМР, като е коригирало стойността на онези от тях, които не са довършени, каквито са строителните дейности по полагане на латекс, което изисква трикратно нанасяне на латекса, а в част от помещенията е констатирано само еднократно полагане на латекс, което прави този вид работа частично изпълнена и съответно намалява нейната стойност. Стойността на извършените СМР, получена по този начин, представлява 70, 03 % от стойността на цялата възложена работа, която е 150 263, 61 лв., без начислен ДДС и без съобразяване на уговореното в договора възнаграждение за непредвидени разходи. Това означава, че стойността на неизпълнените строителни дейности е в размер на 45 032, 67 лв., което е 29, 97 % от стойността на всички възложени с договора работи. Това състояние е констатирано от вещото лице към датата на извършване на огледа, която е през 2022 г., но съдът приема, че същото е състоянието и към 11.12.2019 г., защото нито ищецът, нито ответникът сочат, че за времето след отправяне на изявление за разваляне на договора от възложителя до извършване на огледа на обекта в гр. В. са извършвани някакви допълнителни строителни дейности от самия ответник или от някое друго трето лице, като това не се установява и от събраните по делото доказателства, от които е видно, че изпълнението на строежа е спряно със заповед от 16.01.2020 г. и няма доказателства да е подновено.

В практиката на ВКС се приема, че при неизпълнение на едно задължение по сключен договор, което е 20 % и повече от стойността на дължимата престация по договора, се засяга съществено интереса на кредитора и не следва да се прилага чл. 87, ал. 4 ЗЗД, като това правило е приложимо както при неизпълнение на задължението за заплащане на цена по договор за продажба на вещ на изплащане съгласно чл. 206, ал. 1 ЗЗД, така и при неточно изпълнение на всякакви други задължения, включително на задължението за извършване на определена работа по договор за изработка. В този смисъл е произнасянето в Решение № 60 от 03.06.2019 г., постановено по т. д. № 1892/2018 г. по описа на ВКС, II т.о. и Решение № 318 от 27.06.2012 г., постановено по гр. д. № 273/2012 г. по описа на ВКС, IV гр.о. В случая стойността на неизпълнената от ответника част от задължението му за извършване на строителни дейности за ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В. е повече от 20 % от стойността на всички строителни дейности, които се е задължил да извърши по процесния договор, а именно 29, 97 %, което при прилагане на дадените в практиката на ВКС разрешения означава, че това неизпълнение води до значително засягане на интереса на ищеца, който е кредитор на това задължение. Ето защо и в случая не съществува пречката по чл. 87, ал. 4 ЗЗД сключеният между страните договор за изработка да бъде развален поради допуснато от ответника неточно изпълнение.

Предвид всичко изложено съдът намира, че по делото се доказва, че в полза на О.В. е възникнало потестативното право едностранно да развали договора от 07.08.2018 г. поради допуснато от „А.Б.И.” ЕООД неточно във времево отношение изпълнение на задължението за извършване на възложената работа. Това право трябва да се счита за възникнало от момента на изтичане на предвидения в чл. 60, ал. 2, т. 3 от договора 30-дневен срок, считано от датата на падежа на задължението за изпълнение на строителните дейности, до който

трябва да е продължила забавата на ответника, за да се приеме, че потестативното право за разваляне се е породило за ищеца. Този 30-дневен срок започва да тече на 18.11.2019 г. и изтича на 18.12.2019 г. Следователно 19.12.2019 г. е датата, от която за О.В., която е изправна по договора страна, тъй като е изплатила авансово дължимата част от уговореното възнаграждение за изпълнените работи, е възникнало правото да развали договора за изработка от 07.08.2018 г.

За да породи правно действие правото на страната да развали договора, то трябва да бъде надлежно упражнено. Предвид характера на договора за изработка това става извънсъдебно с писмено изявление на кредитора и след предоставяне на длъжника на подходящ срок за изпълнение на задължението. В чл. 87, ал. 2 ЗЗД е предвидено, че кредиторът може да заяви на длъжника, че разваля договора и без да даде срок, ако изпълнението е станало невъзможно изцяло или отчасти, ако поради забава на длъжника, то е станало безполезно или ако задължението е трябвало да се изпълни непременно в уговореното време. Тази норма съгласно трайната практика на ВКС е диспозитивна, което означава, че е допустимо страните да уговорят, че правото на разваляне се упражнява без да бъде даван от кредитора подходящ срок на длъжника за изпълнение на задължението и при отсъствието на предпоставките по чл. 87, ал. 2 ЗЗД. Това се приема в Решение № 86 от 10.05.2016 г., постановено по т.д. № 595/2015 г. по описа на ВКС, I т.о. и други. От съдържанието на сключения на 07.08.2018 г. договор за изработка се установява, че страните по него са постигнали изрично съгласие, че договорът за изработка може да се развали от възложителя без да бъде даван допълнителен срок за изпълнение на изпълнителя в определени хипотези, като първата от тях повтаря законовото правило на чл. 87, ал. 2 ЗЗД, а именно когато поради забавата на длъжника, неизпълнението е станало безполезно или ако задължението е трябвало да се изпълни непременно в уговореното време /чл. 60, ал. 3, т. 1 от договора/. Втората от уредените хипотези обаче предвижда отклонение от правилото на чл. 87, ал. 2 ЗЗД. С чл. 60, ал. 3, т. 2 от договора страните са се съгласили, че договорът може да се развали от възложителя без да бъде даван допълнителен срок за изпълнение на изпълнителя тогава когато е достигнат максималния размер на неустойката по чл. 38 от договора, която неустойка е уговорено да се дължи при забавено изпълнение от изпълнителя на задължението му за извършване в срок на възложената работа. Максималният размер на тази неустойка е 10 % от стойността на договора, като при съобразяване на предвидения в договорната клауза начин на изчисляване на неустойката за забава, като 0, 5 % на ден от стойността на договора без ДДС, се налага изводът, че този максимален размер се достига за срок от 24 дни забава. Това означава, че страните са уговорили, че при допуснато от изпълнителя забавено изпълнение на задължението за извършване на всички възложени строителни дейности, което продължава повече от 24 дни от изтичане на предвидения в договора краен срок за това, възложителят може да упражни правото си да развали договора без да дава допълнителен срок за доброволно изпълнение. Съдът следва да зачете уговорката, постигната с чл. 60, ал. 3, т. 2 от процесния договор и да приеме, че с нея се дерогира приложението на диспозитивната разпоредба на чл. 87, ал. 2 ЗЗД. По делото се установява, че 24-дневният срок, до който неустойката за забава по чл. 38 от договора

достига максимален размер, започва да тече от 18.11.2019 г., когато е падежът на задължението за извършване на възложените строителни дейности в цялост по договора за изработка от 07.08.2018 г., и изтича на 12.12.2019 г. По делото не се твърди и не се представят доказателства ответникът да е изпълнил задължението си за извършване в цялост на всички възложени му с договора СМР до 12.12.2019 г., като дори напротив, както се посочи, между ищеца и ответника е безспорно, че това задължение не е изпълнено в цялост дори и към настоящия момент, поради което следва да се приеме, че допуснатата забава е продължила до 12.12.2019 г., а и след тази дата. Следователно налице са предпоставките на чл. 60, ал. 3, т. 2 от договора и за О.В. е възникнало правото да развали този договор без да дава допълнителен срок за изпълнение на ответника. Ето защо за да бъде упражнено от ищеца възникналото в негова полза потестативно право, по делото следва да бъде доказано единствено, че този субект е отправил изрично волеизявление за разваляне на договора до насрещната страна, както и че то е достигнало до последната, от който момент се счита, че е отпаднала облигационната връзка по между им.

От приетите в производството доказателства се установява, че с уведомление от 11.12.2019 г., адресирано до ответника, намиращо се на л. 101 – л. 102 от делото, ищецът е изразил воля за упражняване на правото си да развали процесния договор от 07.08.2018 г. Това изявление обаче е направено преди за О.В. да е възникнало правото да развали сключения договор, което, както се посочи, е станало чак на 19.12.2019 г. Това означава, че потестативното право е преждевременно упражнено с това изявление и то не може да породи целените с него правни последици, които са настъпването на факта на разваляне на договора за изработка. Изявление на възложителя за разваляне на договора от 07.08.2018 г. поради допуснато от изпълнителя забавено изпълнение на негово договорно задължение се съдържа и в самата искова молба, по която е образувано настоящото производство, която е подадена на 17.01.2022 г., към който момент за ищеца вече е възникнало правото да развали договора за изработка и е можело да бъде упражнено. Исковата молба е надлежно връчена на ответника на 27.05.2022 г. Това обстоятелство е настъпило след предявяване на иска, като то е от значение за възникване на спорното право, поради което и на основание чл. 235, ал. 3 ГПК настоящият съдебен състав е длъжен да го вземе предвид при произнасянето си и да приеме, че в производството е доказано, че ищецът е упражнил надлежно потестативното си право по чл. 87 ЗЗД с достигане на изявлението за това, съдържащо се в исковата молба, до ответника на 27.05.2022 г. От този момент процесният договор за изработка се счита развален.

В чл. 88, ал. 1 ЗЗД е предвидено, че развалянето на договора има обратно действие, освен при договорите за продължително или периодически изпълнение. Задължения с продължително изпълнение са тези, при които длъжникът трябва непрекъснато в течение на определено време да извършва или да не извършва определени еднакви действия. С оглед на това и договорът за изработка в определени случаи може да бъде определен като такъв за продължително изпълнение, което е в случаите, при които на изпълнителя се възлага извършване многократно за определен период от време на една и съща по вид дейност, като

например възлага се почистването на определен недвижим имот всеки ден от действието на договора, възлага се извършване на дейност по охрана на обект ежедневно за всеки ден от срока на действие на договора. Договорът за изработка, който има за предмет престиране на един трудов резултат, който за да бъде постигнат с оглед технологичния процес за това изисква извършването на отделни, различни по естеството си дейности за определен период от време, обаче няма характер на такъв с продължително изпълнение, поради което и развалянето на такъв договор има обратно действие. Това се приема и в практиката на ВКС – Решение № 147 от 31.10.2019 г., постановено по т.д. № 50178/2016 г. по описа на ВКС, I г.о. При договора за изработка, имащ за предмет извършване на строително-монтажни работи за изграждане на определен обект, изпълнителят не поема задължение да извършва непрекъснато за целия срок на действие на договора еднакви дейности, а се задължава в определените етапи от процеса на строителство да извършва различни по вид строителни дейности, които имат за цел изграждане на един конкретен обект. Ето защо и този договор, какъвто е и процесният, не представлява такъв за продължително изпълнение, поради което и съгласно чл. 88, ал. 1 ЗЗД неговото разваляне има обратно действие. Обратното действие на развалянето означава, че в отношенията между страните по договора се приема, че той не е бил сключван и се възстановява състоянието от преди неговото сключване. Поради необходимостта правното положение на страните по отпадналата с обратно действие правна сделка да бъде възстановено такова, каквото е било преди нейното извършване, в чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД е предвидено, че за всяка от тях възниква задължение да върне на другата това, което е получила в изпълнение на сделката. Това означава, че за ответника, който се доказва, че е получил авансово част от възнаграждението за извършената работа, възниква задължение да върне полученото на ищеца изцяло, като той не може да задържи каквато и да е част от него, съответстваща на извършените до развалянето СМР, защото с оглед обратното действие на развалянето на процесния договор се счита, че той никога не е съществувал в отношенията между страните и липсва договорно основание за задържане на каквато и да е част от платеното възнаграждение. Във връзка с направено от ответника възражение, че състоянието от преди сключване на договора не може да бъде възстановено, което прави развалянето му недопустимо, трябва да се посочи, че отношенията между страните по договора във връзка с изпълнените до неговото разваляне СМР ще се уредят по същия начин като тези по повод връщане на авансово платеното възнаграждение, а именно по правилата за реституция на престираното от страните, като с оглед вида на престацията на изпълнителя, която се изразява в извършване на действия по строителство, тази реституция ще се осъществи не чрез предаване на даденото, а по правилата, предвидени в закона за възстановяване на неоснователното обогатяване на възложителя от това, че в негова полза е изпълнена определена работа, без тя да е била възлагана с договор. Такава претенция обаче в настоящия процес няма заявена от ответника нито с възражение срещу предявения иск, нито с предявените насрещни искове, по които предмет на разглеждане с оглед заявените правопораждащи факти са само парични претенции за заплащане на възнаграждение за извършени от него СМР, които произтичат от сключения между страните на 07.08.2018 г. договор за изработка.

Ответникът се позовава на уговорка, постигната между страните в чл. 63 от сключения договор, с която те са се съгласили, че при предсрочно прекратяване на договора възложителят е длъжен да заплати на изпълнителя реално извършените и приети по установения ред СМР, а изпълнителят е длъжен да върне на възложителя неусвоената част от авансово платените средства. При тълкуване на тази клауза във връзка с останалите клаузи от договора, уреждащи преустановяване действието на тази сделка, съдът намира, че тя е приложима само за случаите на прекратяване на договора, при което действието му се преустановява занапред, но не и на разваляне на договора, което настъпва при осъществяване на различни основания. Това е така, защото в чл. 59, чл. 60 и чл. 61 от договора страните ясно са разграничили понятията прекратяване и разваляне на договора, като понятието прекратяване е използвано само за случаите, които са различни от тези, при които възниква правото за разваляне на договора съгласно чл. 87 ЗЗД, което винаги предполага допуснато от една от двете страни неизпълнение на нейно договорно задължение. Ето защо и доколкото в чл. 63 от договора е посочено, че уреденото с нея правило е приложимо при случаите на предсрочно прекратяване на договора, но не и при развалянето му, то трябва да се приеме, че в последния случай то не следва да се прилага и последиците от настъпилото разваляне се уреждат съобразно законовите правила за това, които предвиждат, че развалянето на договора има обратно действие и всяка от страните по него дължи да върне на другата това, което е получила като престация по договора съгласно чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД съответно съгласно чл. 60 – чл. 62 ЗЗД и чл. 59 ЗЗД. Трябва да се посочи, че установеното в закона чрез тези норми правило, предвиждащо реституция между страните по развалиния договор, при който развалянето има обратно действие, е императивно, поради което не би могло да се дерогира с постигната между страните уговорка. С оглед на това ако се счете, че волята на страните по процесния договор е правилото на чл. 63 от него да се прилага и в случаите на разваляне на договора поради неизпълнение, то тази клауза не би могла да породи правни последици, защото противоречи на императивните норми на чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, чл. 60 – чл. 62 ЗЗД и чл. 59 ЗЗД. Дори и да се приеме, че уговорката на чл. 63 от договора е действителна и поражда правни последици, изводът на съда, че тя е неприложима в случая отново не би се променил, защото за да се приложи предвиденото с нея правило, се изисква да съществуват реално извършени СМР, които са приети по надлежния ред, каквито в случая няма, тъй като липсва изявление на възложителя О.В. за приемане на която и да е от извършените от ответника строителни работи, като тази страна не е била и длъжна да приеме такива СМР, за което мотиви ще бъдат изложени по-долу в решението при разсъжденията, касаещи приложението на нормата на чл. 267, ал. 1 ЗЗД към процесния казус.

Във връзка с възражението на ответника, че и при разваляне на договора му се дължи възнаграждение за извършените до момента на настъпване на развалянето строителни дейности, поради което е налице основание за задържане на полученото авансово плащане, трябва да се посочи, че в уредбата на договора за изработка в ЗЗД е включена нормата на чл. 267, ал. 1 ЗЗД, в която е предвидено, че в хипотезата, при която изпълнението на работата стане невъзможно вследствие на причина, за която никоя от страните не отговаря,

изпълнителят има право на съответната част от уговореното възнаграждение, ако една част от работата е била изпълнена и може да бъде полезна за поръчващия. Съдът счита, че тази разпоредба въвежда изрично правило, което е приложимо само при осъществяване на посочените в нея факти, а именно при настъпила обективна невъзможност за изпълнение на договорно задължение, което съгласно чл. 89, изр. 2 ЗЗД е основание да се иска разваляне на договора по съдебен ред. Като уредено в закона изрично изключение тя не може да се приложи и в други хипотези, включително при разваляне на договора за изработка тогава, когато то е настъпило поради допуснато от изпълнителя неизпълнение на негово задължение, което е различно от хипотезата на невъзможност за пълно изпълнение на договора по обективни причини. В тази връзка на съда е известно, че има практика на ВКС, в която се посочва, че изпълнителят по договора за изработка ще има право на частично възнаграждение дори когато този договор бъде развален поради неговото неизпълнение, щом възложителят е приел една част от изработеното и тази част отговаря на условието да му бъде полезна. Това се приема в решение № 196/ 05.03.2010 г., постановено по гр.д № 747/ 2009 г. по описа на ВКС, III гр.о., като в него липсват изложени мотиви защо правилото на чл. 267, ал. 1 ЗЗД се прилага по аналогия към непредвидени в закона случаи. Дори и да се счете, че посоченото в цитираното решение на ВКС разрешение трябва да се приложи при развалянето на процесния договор за изработка, настъпило поради неизпълнението на ответника на неговото договорно задължение да изпълни в срок възложената работа, това не би променило извода на съда, че за ответника не възниква правото да задържи и получи възнаграждение, съответстващо на изпълнените до момента на развалянето строителни дейности. Това е така, тъй като по делото не се твърди и няма представени доказателства някаква част от извършените от ответника СМР да са приети от О.В., каквото условие трябва да е изпълнено съгласно произнасянето на ВКС.

В чл. 264, ал. 1 ЗЗД е предвидено, че възложителят е длъжен да приеме извършената съгласно договора работа. Приемането на работата по договор за изработка по смисъла на чл. 264, ал. 1 ЗЗД обхваща две действия. Първото действие е фактическо и се изразява в осъществено разместване на фактическата власт върху изработеното от изпълнителя към възложителя, чрез реалното му получаване от последния. Второто действие е правно по своя характер и представлява изразено от възложителя признание, че изработеното съответства на възложеното с договора, което е израз на неговото одобряване, като това изявление може да бъде направено нарочно, а може да бъде направено и чрез конклюдентни действия, придружаващи фактическото получаване на изработеното, от които недвусмислено следва, че е налице мълчаливо изразено съгласие от страна на възложителя за такова одобрение. Самото разместване на фактическата власт върху работата, без съпровождащо го изрично или мълчаливо изразено изявление на възложителя, че възприема същата за съобразена с договора, не съставлява приемане по смисъла на чл. 264, ал. 1 ЗЗД. В този смисъл е практиката на ВКС, постановена по реда на чл. 290 ГПК - Решение № 218 от 23.12.2016 г., постановено по т. д. № 3709/2015 г. по описа на ВКС, II т.о. и Решение № 9 от 05.06.2017 г., постановено по т. д. № 2690/2015 г. по описа на ВКС, II т.о. и др.

В чл. 264, ал. 2 ЗЗД е предвидено, че при приемане на работата възложителят трябва да я прегледа и да направи всички възражения за неправилно изпълнение, освен ако се касае за такива недостатъци, които не могат да се открият при обикновения начин на приемане или се появят по-късно. За такива недостатъци поръчващият трябва да извести изпълнителя веднага след откриването им. Съгласно чл. 264, ал. 3 ЗЗД ако възложителят не е направил такива възражения, се счита, че извършената работа е приета от него. При тълкуване във връзката им една с друга на разпоредбите на чл. 264, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 ЗЗД се налага изводът, че за възложителя възниква задължение за приемане на работата само ако тя е извършена от изпълнителя качествено, без недостатъци, които да са съществували към момента на нейното приемане и да са били видими при обикновен оглед. Изпълнената работа, която страда от недостатъци, които при приемането ѝ са констатирани от възложителя и той е възразил, че са налице, не подлежи на приемане и за възложителя не възниква задължение да стори това /по аргумент от обратното от чл. 264, ал. 1 ЗЗД и чл. 264, ал. 3 ЗЗД/. За приета се счита и тази работа, която страда от явни недостатъци, но възложителят не е направил възражение за тях, с което се счита, че той ги е приел за несъществени.

За да бъде извършено което и да е от двете действия от фактическия състав на приемането на изпълнената работа, изпълнителят трябва да предаде изработеното на възложителя, в който момент последният е длъжен да го прегледа и да направи изявление за неговото одобряване или да възрази, че то страда от недостатъци. В чл. 19 от договора за изработка страните са постигнали изрично съгласие как ще се осъществява предаването на работата в техните отношения, като е уговорено, че изпълнителят се задължава да отправи писмена покана до възложителя да направи оглед и да приеме извършената работа, за което се съставя писмен документ, представляващ количествено-стойностна сметка с „наверижване“, изготвена от изпълнителя и подписана от него, от консултанта, от проектанта, упражняващ авторски надзор и от възложителя. По делото няма представени доказателства, от които да се установява, че от ответното дружество са предприети каквито и да било действия по предаване на възложителя на някаква част от изпълнените от него СМР в сградата на общинската музейна колекция в гр. В. – не се доказва то да е поканило О.В. да огледа извършените от него действия и да подпише съставени от него документи. В производството има събрани доказателства, от които се установява, че за срока на действие на договора ответникът не е предприел действия за надлежното съставяне и подписване от посочените в нормативните разпоредби лица на който и да е от актовете, които се съставят в процеса на строителството съгласно Наредба № 3 от 31.07.2003 г. Това се доказва от разпита на свидетеля В.И.В., който по време на строежа е имал качеството на изпълнителен директор на дружеството, което е изпълнявало строителен надзор, и следователно има преки наблюдения на това какви документи са съставени от възложителя и представени за подпис в хода на строителството на съответните лица, оправомощени да направят това, сред които е и лицето, изпълняващо строителен надзор. В своите показания този свидетел сочи, че ответникът не е представил на дружеството, изпълняващо строителен надзор, нито един от актовете, които следва да се съставят в хода на строителството съгласно Наредба № 3 от 31.07.2003 г. След като „А.Б.И.“ ЕООД не е предприело действия да подготви документите, които се съставят в процеса на строителство за удостоверяване на изпълнените на строежа дейности, чието изготвяне е негово задължение съгласно постигнатите с договора уговорки, нито действия да покани възложителя да му предаде извършените строителни работи по ремонт и обновяване на сградата на общинската музейна колекция в гр. В., то и възложителят О.В. е нямал изобщо възможност да извърши фактическите и правни действия, които се включват във фактическия състав на приемането по чл. 264, ал. 1 ЗЗД и следователно такива не са осъществени по отношение на никаква част от изпълнените до

разваляне на договора работи, като причина за това е поведението на самия изпълнител, а не това на възложителя.

Освен горното, съдът съображава, че по делото се установява, че в хода на строителството на процесния строеж е имало лице, което е изпълнявало строителен надзор, което е дружеството „Б.С.К.И.“ АД. С нормата на чл. 166 ЗУТ е предвидено какви са задълженията на лицето, изпълняващо строителен надзор в процеса на строителство, сред които са и задълженията да извършва дейности, отнасящи се до контрол за точното и качествено изпълнение на вече възложени СМР, включително да дава предписания в тази връзка. С оглед на тези задължения на лицето, упражняващо строителен надзор, и на това, че в закона е регламентирано, че той носи отговорност при неизпълнението им, в чл. 168, ал. 4 ЗУТ е предвидено и това, че всички негови предписания и заповеди, вписани в заповедната книга, са задължителни за строителя, предприемача и техническия ръководител на строежа. Тези предписания, като задължителни за строителя, трябва да бъдат взети предвид и от възложителя на строежа, който не следва да приема работа, по отношение на която лицето, упражняващо строителен надзор, е дало задължителни предписания на строителя, защото в противен случай може да се стигне до завършване на един строеж, който не отговаря на поставените в закона изисквания за законосъобразното му изпълнение. В случая от представените по делото доказателства се установява, че дружеството „Б.С.К.И.“ АД, упражняващо строителен надзор на процесния строеж, е уведомило възложителя О.В. с три писма, че са констатирани некачествено извършени от строителя „А.Б.И.“ ЕООД строителни дейности на процесния обект, които са тези по полагане на топлоизолация, която първо не отговаря на одобрения проект, който предвижда тя да се постави вътре в сградата, а не отвън, и която е направена от материал, който няма необходимите показатели за качество, както и че в тази връзка на изпълнителя са дадени конкретни предписания за отстраняване на недостатъците. Това са писмо от 27.11.2019 г., намиращо се на л. 96 от делото, писмо от 05.12.2019 г., намиращо се на л. 97 - л. 98 от делото и писмо от 02.07.2020 г., намиращо се на л. 99 от делото. От изводите на вещото лице Д. М., направени при отговор на втора задача от заключението на допълнителната СТЕ, прието в съдебно заседание, проведено на 11.10.2023 г., съдът приема за установено, че към момента на извършване на оглед на строежа от експерта, който е след образуване на делото, от строителя все още не са изпълнени дадените от строителния надзор предписания във връзка с поставената топлоизолация в отклонение с изискванията на проекта и стандарта за качество на материала. След като лицето, упражняващо строителен надзор, е дало задължителни указания на строителя във връзка с некачествено извършени СМР, то това означава, че възложителят О.В. трябва да се съобрази с тях и докато тези предписания не бъдат изпълнени от строителя, не може да извършва действия по приемане на некачествено извършената работа, дори и да бъде поканен да стори това от строителя, което в случая не е направено. Следователно ищецът освен, че не е имал възможност, не е имал и задължение да приеме извършените от ответника до разваляне на процесния договор СМР.

Липсата на приети по уговорения между страните начин строителни работи, които ответникът е извършил до датата, на която процесният договор за изработка е развален,

означава, че не са налице предпоставките, при които в практиката на ВКС, обективирана в решение № 196/ 05.03.2010 г., постановено по гр.д № 747/ 2009 г. по описа на ВКС, III гр.о., се приема, че за този субект би могло да възникне правото да получи част от уговореното възнаграждение, дължимо за тези дейности, и след осъщественото разваляне на договора.

Както беше посочено, по делото се доказва, че в изпълнение на договора от 07.08.2018 г. „А.Б.И.” ЕООД е получило от О.В. сума в общ размер от 90 158, 17 лв., представляваща авансово дължима част от уговореното възнаграждение за извършени работи по ремонт и обновяване на съществуващата сграда на общинската музейна колекция в гр. В., поради което и с оглед развалянето на сключения договор и липсата на основания за ответника да задържи някаква част от така платената сума, съответстваща на извършените от него работи, за него е възникнало задължение да я върне в цялост на ищеца. Това означава, че предявеният в процеса осъдителен иск с правна квалификация чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД е изцяло основателен и трябва да се уважи.

2) По иска, предявен от О.В. срещу „А.Б.И.” ЕООД, с правна квалификация иск с правна квалификация чл. 92, ал. 1 ЗЗД за присъждане на сумата от 18 031, 63 лв.:

Предмет на разглеждане по делото е предявен иск за осъждане на ответника да заплати неустойка, която се сочи, че е уговорена в чл. 39, ал. 2 от договора за изработка, сключен на 07.08.2018 г.

Доколкото в производството се установи, че договорът за изработка, в който се твърди, че е уговорена дължимостта на претендираната неустойка, е развален поради виновното неизпълнение на длъжника, то съдът трябва да съобрази задължителните указания, дадени в Тълкувателно решение № 7/ 13.11.2014 г., постановено по тълк.д. № 7/2013 г. по описа на ОСГТК на ВКС, съгласно които при разваляне на двустранен договор, който не е за продължително или периодично изпълнение, поради виновно неизпълнение на длъжника, се дължи единствено неустойка за обезщетяване на вреди от неизпълнението поради разваляне, т.е. неустойка за разваляне, ако такава е била уговорена, като не се дължи неустойка за забавено изпълнение на задълженията на длъжника, тъй като с развалянето на сделката с обратна сила се заличава всичко онова, което е било нейно съдържание и остава единствено правото на кредитора на обезщетение за вредите от цялостното неизпълнение.

С оглед на това и предвид осъщественото разваляне на процесната сделка, следва да се приеме, че ответникът ще дължи на ищеца само неустойка, която е уговорено да обезщетява претърпените вреди, които са в пряка причинна връзка точно с развалянето на договора и отпадането на неговото действие с обратна сила.

При прекратяване на действието на договора с обратна сила се изключва възможността кредиторът да получи каквото и да е изпълнение на задълженията, поети от насрещната страна по него, защото дори и да има някакво изпълнение, то престираното в тази връзка ще трябва да се върне по правилата на реституцията на даденото. Следователно при разваляне на договора, без значение дали то се дължи на пълно или частично, или

забавено изпълнение на длъжника, кредиторът винаги няма да получи изцяло уговорената по сделката престация, т.е. ще е налице пълно неизпълнение на задължението на длъжника по договора. Това се приема и в мотивите на Тълкувателно решение № 7/ 13.11.2014 г., постановено по тълк.д. № 7/2013 г. по описа на ОСГТК на ВКС, в което е посочено, че при развален договор няма забавено изпълнение, а има неизпълнение въобще, т.е. пълно неизпълнение. Ето защо съдът приема, че както когато в договора е уговорена неустойка, която се дължи при неговото разваляне, така и когато е уговорена неустойка, която се дължи при пълно неизпълнение на задълженията по договора, целта на неустойката и в двата случая е да обезщети вредите, които кредиторът търпи от развалянето на договора с обратно действие, защото то има за последица липса на каквото и да е изпълнение на задълженията, поети с договора, т.е. неговото пълно неизпълнение. Следователно всяка уговорена по един от тези начини неустойка ще се дължи при осъществено разваляне на договора.

В чл. 39, ал. 2 от съдържанието на сключения между страните договор за изработка е уговорена дължимостта от изпълнителя на възложителя на неустойка при пълно неизпълнение на договора. Поради изложените в предходния абзац мотиви съдът счита, че тази неустойка има за цел да обезщети възложителя за претърпените от него вреди, които са в пряка причинна връзка и с развалянето на договора и отпадането в резултат на това на неговото действие с обратна сила, при което възложителят не получава никакво изпълнение на задължението за извършване на работата. Ето защо и уговорената в чл. 39, ал. 2 от договора неустойка се дължи и при разваляне на тази сделка. Това означава, че в настоящата хипотеза доколкото се установи, че договорът от 07.08.2018 г. е развален поради неизпълнението му от ответника, който има качеството на изпълнител на работата, то в негова тежест е възникнало задължението да заплати на ищеца, който има качеството на възложител, неустойката, уговорена с чл. 39, ал. 2 от договора.

В клаузата на чл. 39, ал. 2 от договора страните са постигнали съгласие за начина, по който ще се определи размерът на неустойката при разваляне, като са уговорили, че тя ще възлиза на 10 % от общата стойност на договора, която съгласно чл. 6, ал. 1 от него е 180 316, 33 лв. Следователно дължимата от ответника „А.Б.И.” ЕООД неустойка възлиза на сумата от 18 031, 63 лв., в какъвто размер тя е претендирана. Това прави предявеният иск по чл. 92, ал. 1 ЗЗД за нейното присъждане изцяло основателен.

3) По иска, предявен от О.В. срещу „А.Б.И.” ЕООД, с правна квалификация иск с правна квалификация чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД за присъждане на сумата от 59 210, 77 лв.:

Предмет на така предявения осъдителен иск е вземане на О.В. срещу „А.Б.И.” ЕООД за получаване на обезщетение за вредите, претърпени в резултат на настъпилото разваляне на договора за изработка, сключен на 07.08.2018 г., които са над размера на неустойката, която е уговорено да се дължи при разваляне на сделката. С оглед на това и правната квалификация на този иск е чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД. Фактическият състав на отговорността за вреди по чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД включва следните елементи, които подлежат на

доказване от страна на ищеца: 1) разваляне на договора в резултат на виновно неизпълнение на договорно задължение от ответника; 2) наличие на имуществени вреди; 3) наличие на пряка причинна връзка между развалянето и настъпилите вреди.

В случая, както беше посочено в мотивите по иска с правна квалификация чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, в производството се доказва, че договорът за изработка, сключен на 07.08.2018 г., е развален в резултат на упражнено от ищеца потестативно право поради допуснато от ответника неизпълнение на задължението му да изпълни в уговорения срок възложената работа.

Вредите, които О.В. твърди, че е претърпяла и които са в пряка причинна връзка с развалянето на договора, представляват излезли от нейния патримониум парични средства за възстановяване в полза на ДФ „Земеделие“ на получена безвъзмездна финансова помощ по договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ в размер на 47 736, 75 лв., както и за заплащане на ДФ „Земеделие“ на неустойка, дължима съгласно договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ в размер на 19 362, 86 лв. С оглед на така заявените от ищеца обстоятелства трябва да се приеме, че вредите, на които тази страна основава претенцията си за получаване на обезщетение, по своя характер представляват претърпяна загуба.

Претърпяната загуба е вид имуществена вреда, изразяваща се в намаляване на актива на имуществото на увреденото лице. При съобразяване на това, както и на фактите, на които се основават предявеният осъдителен иск, следва да се заключи, че за да се приеме, че в случая О.В. е претърпяла загуба в размер на 59 210, 77 лв., трябва да се докаже, че имуществото ѝ реално е намаляло с активи на тази стойност.

От заключението на изготвената в производството съдебно-счетоводна експертиза се установява, че на 04.02.2021 г. О.В. е превела по сметка на ДФ „Земеделие“ сума в общ размер на 137 894, 92 лв. в изпълнение на задължение за връщане на получени средства във връзка със заявка за авансово плащане по договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, както и че на 25.05.2021 г. О.В. е превела по сметка на ДФ „Земеделие“ сума в общ размер на 19 362, 86 лв. в изпълнение на задължение за заплащане на неустойка, дължима съгласно договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ. След като парични средства в общ размер от 157 257, 78 лв. са платени от ищеца на ДФ „Земеделие“, то имуществото на платеща е намаляло с тези активи. Ето защо и те представляват претърпяна загуба за О.В.. Това означава, че по делото се доказва, че за ищеца са настъпили описаните в исковата молба имуществени вреди.

На следващо място, съдът трябва да отговори на въпроса дали тези имуществени вреди са в пряка причинна връзка с развалянето на процесния договор за изработка.

За да съществува пряка причинна връзка между претендираните в исковата молба вреди и развалянето на процесния договор, настъпило поради допуснато от ответника неточно изпълнение на договорното му задължение за извършване на възложените строителни дейности, следва да бъде доказано, че **единствената причина**, поради която

ищецът е платил на ДФ „Земеделие“ парични средства в общ размер на 157 257, 78 лв., е осъществено разваляне на договора.

По делото е безспорно, че между О.В. и ДФ „Земеделие“ на 25.10.2017 г. е сключен договор за безвъзмездна финансова помощ, с който на общината се предоставя безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на проект, представляващ „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“. Не се спори и за това, че предмет на процесния договор за изработка, сключен на 07.08.2018 г. между страните по спора, е изпълнението именно на проекта, за който от ДФ „Земеделие“ е отпусната безвъзмездна финансова помощ с договора от 25.10.2017 г. Това се и доказва от приетите в производството два писмени договора от 25.10.2017 г. и от 07.08.2018 г., от съдържанието на които е видно, че проектът, за изпълнение на който е предоставена безвъзмездната финансова помощ, и строежът, който страните по процесната сделка са уговорили, че следва да се изпълни, съвпадат, което доказва връзката между двете сделки. Наличието на тази връзка означава, че точното изпълнение на задълженията на ответника за извършване на възложените му СМР по договора за изработка от 07.08.2018 г. обуславя точното изпълнение и на задълженията на ищеца по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от 25.10.2017 г., защото условие за получаване на финансовата помощ е ползвателят на помощта, който е О.В., да е извършил описаната в договора инвестиция, което става чрез възлагане изпълнението на одобрените за финансиране дейности на конкретен изпълнител, който в случая е ответното дружество /чл. 4, ал. 1, т. 3 и т. 5 от договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от 25.10.2017 г./. Установява се, че в договора от 25.10.2017 г. е включена клауза, съгласно която неточното изпълнение на одобрените за финансиране дейности за изпълнение на проекта, представляващ „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, от лицето, на което е възложено тяхното извършване, е основание за финансиращия орган ДФ „Земеделие“ да откаже да плати финансовата помощ или да я намали - чл. 9, ал. 1, т. 3 от договора. С оглед на това съдът счита, че може да съществува хипотеза, при която О.В. да бъде задължена да върне авансово предоставената финансова помощ или да не получи уговорената финансова помощ, която □ се следва, и причина за това да е единствено поведението на ответника „А.Б.И.“ ЕООД по неизпълнение на задължението му по процесния договор за изработка за извършване на възложените СМР и настъпилото с оглед на това поведение разваляне на този договор. В договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ обаче са предвидени и редица други основания, при които финансиращият орган има право да откаже изплащането на безвъзмездната помощ или да намали размера на подлежащата на изплащане помощ, като част от тях са свързани с поведението на самия ползвател О.В.. Ето защо ако се установи, че ДФ „Земеделие“ е отказал да заплати уговорената финансова помощ на ползвателя на някое от тези основания, то тогава не е налице пряка причинна връзка между този отказ и поведението на ответника, на който О.В. е възложила извършването на дейностите по проекта с процесния договор.

От представения в производството акт за установяване на публично държавно

вземане от 05.05.2021 г., намиращ се на л. 119 – л. 122 от делото, е видно, че от ДФ „Земеделие“ е отказано изплащането на финансова помощ на О.В. по договора за представяне на финансова помощ от 25.10.2017 г. Между страните е безспорно, а и се установява от събраните по делото доказателства, че именно в резултат на този отказ за О.В. е възникнало задължението да върне на ДФ „Земеделие“ авансово полученото плащане на част от помощта в размер на 137 894, 92 лв., както и да заплати сума в размер на 19 362, 86 лв., представляваща неустойка в размер на законната лихва върху авансово платената по договора безвъзмездна помощ за времето от получаването на тази сума до нейното връщане, която е уговорено да се дължи с чл. 17, ал. 2 от договора. Не се спори и за това, че в изпълнение точно на тези свои задължения ищецът е заплатил на ДФ „Земеделие“ паричните средства в размер на 157 257, 78 лв., които той претендира, че представляват за него имуществени вреди, чието обезщетяване търси с предявления в процеса осъдителен иск по чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД. За да отговори на въпроса дали е налице пряка причинна връзка между тези вреди и настъпилото разваляне на процесния договор за изработка, съдът трябва да определи какво е основаниято за постановяване на отказа за изплащане на помощта и оттам за възникване на описаните задължения за О.В. към ДФ „Земеделие“.

От фактите, изложени в мотивите на акта за установяване на публично държавно вземане, е видно, че основаниято за постановения отказ е допуснато от ползвателя О.В. неизпълнение на задължението му по договора от 25.10.2017 г. да подаде заявка за окончателно плащане в предвидения в чл. 6, ал. 1, т. 2 от него срок за това, който е 36 месеца от датата на подписване на договора, т.е. до 25.10.2020 г. /задължението по чл. 15, ал. 1, т. 4 от договора/. Изпълнението на задължението, което е възникнало по силата на чл. 15, ал. 1, т. 4 от договора от 25.10.2017 г., предполага предприемане на активни действия от ползвателя на помощта О.В., които се изразяват в подаване на окончателна заявка за плащане до 25.10.2020 г. до финансиращия орган ДФ „Земеделие“. Следователно причина за постановения от ДФ „Земеделие“ отказ за изплащане на уговорената финансова помощ, от който факт са възникнали и задълженията на ищеца да върне получената авансово помощ и да заплати неустойка в размер на 19 362, 86 лв., е неизпълнение на такова задължение, което изисква извършване на конкретни действия от самия ищец, които в случая не са предприети от него – ищецът не е подал изобщо заявка за окончателно плащане в уговорения в договора срок. Това означава, че причина за този отказ и за настъпилите в резултат на него правни последици е поведението на О.В., а не на ответника, на който общината е възложила само извършване на действия по изпълнение на финансирувания проект, но не и действия по подаване на заявка за плащане до финансиращия орган, с който не са в никакви облигационни отношения. В акта за установяване на публично държавно вземане не е посочено, че финансиращият орган е констатирал допуснато неточно изпълнение на одобрените за финансиране ремонтни дейности по изпълнение на проекта „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, които са възложени за извършване на ответника, като такава констатация не би и могла да бъде направена, защото поради липсата на подадена заявка за окончателно плащане с приложени към нея документи, финансиращият орган няма как да извърши проверка какви строителни работи са изпълнени,

какво е тяхното качество, какви СМР не са изпълнени и каква е причината за това – дали поведението на ползвателя на помощта, или това на изпълнителя, на когото е възложено извършването им. Това означава, че по делото не се доказва, че поведението на „А.Б.И.” ЕООД по неизпълнение на задълженията му по процесния договор за изработка за извършване на възложените СМР, което е довело до разваляне на този договор, е основание за постановения от ДФ „Земеделие“ отказ да изплати на О.В. уговорената с договора от 25.10.2017 г. безвъзмездна финансова помощ. Ето защо и това поведение изобщо не е в причинна връзка с описаните в исковата молба вреди, които са последица от отказа за изплащане на безвъзмездна финансова помощ от финансиращия орган.

Трябва да се посочи и това, че по делото се доказва, че към датата, до която ищецът е бил длъжен да подаде окончателна заявка за плащане, която е 25.10.2020 г., по-голямата част от одобрените за изпълнение строителни дейности по проекта „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция“, а именно 70, 03 % от тях, са били извършени от ответника. Следователно ако ищецът беше изпълнил задължението си да подаде окончателна заявка за плащане, част от тези СМР можеше да се приемат за реално извършени, което въпреки разваления договор за изработка с ответника, е възможно да стане на извъндоговорно основание, и в резултат на това да не бъде постановен цялостен отказ за изплащане на уговорената безвъзмездна финансова помощ, а да бъде постановено изплащането □ в намален размер. С оглед на това трябва да се заключи, че дори и да се приеме, че поведението на ответника по неизпълнение изцяло на възложените с процесния договор за изработка СМР също има връзка с постановения от ДФ „Земеделие“ отказ за изплащане на финансовата помощ, тъй като не е позволило на ищеца да отчете всички одобрени за финансиране разходи, това поведение не може да се квалифицира като единствена причина за постановяване на отказа, защото причина за това е и поведението на самия ищец, който като не е представил изобщо заявка за окончателно плащане, не е дал възможност част от извършените дейности да бъдат одобрени от финансиращия орган и част от уговорената финансова помощ, съответстваща на възнаграждението за тях, да бъде изплатена. След като описаното поведение на ответника не е единствена причина за възникване на претендираните имуществени вреди за ищеца, то не може да се приеме, че е налице пряка причинна връзка между тях и развалянето на процесния договор за изработка, основание за което е това поведение на ответника.

В обобщение трябва да се посочи, че по делото не се доказва да е осъществен един от елементите от фактическия състав на чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД, при който за О.В. може да възникне вземане срещу ответника за получаване на обезщетение за причинените му вреди, който е наличието на пряка причинна връзка между вредите и развалянето на договора. Това прави предявеният осъдителен иск за присъждане на такова обезщетение неоснователен и като такъв, следва да се отхвърли.

4) По насрещните искове, предявени от „А.Б.И.” ЕООД срещу О.В., с правна квалификация чл. 266 ЗЗД за присъждане на сумата от 159 036, 91 лв. и сумата от 11

045, 18 лв., както и с правна квалификация чл. 86, ал. 1 ЗЗД:

При съобразяване на твърденията, въведени с насрещната искова молба и направените от „А.Б.И.” ЕООД уточнения, съдът намира, че предмет на предявения в производството главен насрещен иск е претенция на това дружество за заплащане на възнаграждение, дължимо от О.В. по сключен между тези субекти договор за изработка от 07.08.2018 г. Съдът счита, че заявената претенция има договорно основание както в частта за заплащане на сумата от 159 036, 91 лв., която се сочи, че представлява възнаграждение за извършени от „А.Б.И.” ЕООД строителни дейности, включени във възложените работи, описани в съдържанието на сключения на 07.08.2018 г. договор, така и в частта за заплащане на сумата от 11 045, 18 лв., представляваща възнаграждение за извършване на работи, които не са били описани в съдържанието на договора от 07.08.2018 г. Това е така, тъй като в изпълнение на дадените от съда указания „А.Б.И.” ЕООД изрично заявява факти, от които следва, че и задължението му за изпълнение на строителните дейности, за които се следва възнаграждение в размер на 11 045, 18 лв., е възникнало от сключен между страните по спора договор. Той твърди както, че е постигнато устно съгласие за изпълнение на тези СМР, така и че тяхното извършване е било необходимо за завършване на обекта, възложен за изпълнение с договора за изработка от 07.08.2018 г. Когато се заявява, че едни дейности са технологично необходими, за да може една възложена с договор работа да бъде изпълнена, се приема, че се твърди, че те нямат самостоятелен характер, а имат обслужващо значение по отношение на цялостната работа, възложена със сключения договор, поради което се иска възнаграждението за тях да бъде присъдено на договорно основание, което е сключеният между страните договор за изработка. С оглед на това съдът счита, че заявената претенция за заплащане на възнаграждение за извършване и на тези строителни дейности, има също за правопораждащ факт сключен между ищеца и ответника договор за изработка.

Както вече беше посочено, по делото се доказва, че договорът за изработка, сключен на 07.08.2018 г. между „А.Б.И.” ЕООД и О.В., към момента е развален. Доколкото развалянето на договора има обратно действие, то в отношенията между страните по него се счита, че той никога не е бил сключван и не е пораждал правни последици по възникване на каквито и да е задължения за който и да е от съдоговорителите, включително не е породил задължение за „А.Б.И.” ЕООД да извърши каквито и да е строителни работи, нито задължение за О.В. да заплати възнаграждение за това. В производството не се доказва между страните по спора да е сключен и друг договор за изработка, различен от този, който се установи, че е развален поради неизпълнение, с който на „А.Б.И.” ЕООД да е възложено от О.В. извършването на някаква част от строителните дейности, за които дружеството претендира присъждане на възнаграждение. От този търговец не са представени каквито и да е доказателства, от които да се установява, че между него и общината е постигнато устно съгласие за това, каквито твърдения са направени – не се установява нито от представител на „А.Б.И.” ЕООД, нито от представител на О.В. да е правено устно изявление в тази насока. Липсата на доказателства, че между страните по насрещния иск е сключен договор, по силата на който да е възникнало задължение за О.В. да заплати възнаграждение за

извършени от „А.Б.И.” ЕООД строителни работи по ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В., означава, че предявеният в процеса насрещен иск по чл. 266 ГПК е изцяло неоснователен на предявеното основание, защото претендираното вземане за възнаграждение не е възникнало на заявения правопораждащ го факт, който е сключен между страните договор.

Поради извода за неоснователност на главния иск за присъждане на възнаграждение за извършената работа, дължимо по договора за изработка от 07.08.2018 г., то неоснователен е и акцесорният спрямо него иск за заплащане на обезщетение в размер на законната лихва за забавено плащане на това възнаграждение.

5) По насрещния иск, предявен от „А.Б.И.” ЕООД срещу О.В., с правна квалификация чл. 79, ал. 1, предл. 2 ЗЗД за присъждане на сумата от 1 702 лв.:

Като правопораждащ факт по отношение на вземането за получаване на обезщетение за вреди, което е предмет на предявения насрещен иск, ищецът „А.Б.И.” ЕООД сочи поведението на О.В. по неизпълнение на сключения на 07.08.2018 г. между страните договор за изработка, изразяващо се в неговото предсрочно прекратяване без да са налице основания за това.

Както беше посочено в мотивите по предявения иск по чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, по делото се доказва, че в полза на възложителя О.В. е възникнало потестативното право да развали сключения на 07.08.2018 г. договор за изработка, поради допуснато от изпълнителя „А.Б.И.” ЕООД неточно във времево отношение изпълнение на задължението му да извърши всички възложени с договора строителни дейности. Това означава първо, че действията на О.В. по отправяне до насрещната страна на изявление за разваляне на договора за изработка са извършени при упражняване на надлежно възникнало за нея право и следователно те не представляват нарушения на каквито и да е поети от общината задължения по силата на тази сделка, и второ, че „А.Б.И.” ЕООД е неизправната по договора за изработка страна, чието поведение е основание за осъществено разваляне на договора, поради което в полза на това дружество не възниква правото да получи обезщетение за вредите, които е претърпяло от предсрочното прекратяване на договора. Тези вреди, дори и да се приеме, че се доказва, че са настъпили, биха били в пряка причинна връзка с допуснато от самия „А.Б.И.” ЕООД, а не от О.В., неизпълнение на договорно задължение, поради което и не подлежат на обезщетяване по правилата на договорната отговорност. Право на обезщетение за вредите, претърпени в резултат от неизпълнение на договор, има само изправната по него страна, но не и неизправната, какъвто в случая се установява, че е ищецът по насрещния иск. Това прави предявеният насрещен иск изцяло неоснователен.

По присъждане на направените по делото разноси:

С оглед крайния изход на делото и това, че от страна на ищеца по основните искове и ответник по насрещните искове О.В. е заявено своевременно искане за присъждане на

направените по делото разноски, такива му се следват. По делото се доказаха реално заплатени разходи за водене на настоящото дело, в общ размер от 48 980, 86 лв., от които сумата от 6 696, 02 лв. – платена държавна такса за разглеждане на исковата молба, сумата от 4 650 лв. – платени депозити за възнаграждения на вещи лица, сумата от 7 800 лв. – адвокатско възнаграждение за защита в производство за допускане на обезпечение на бъдещ иск, за което са представени доказателства, че е платено и сумата от 29 834, 84 лв. – адвокатско възнаграждение за защита в производство за допускане на обезпечение на бъдещ иск и в исковото производство, в което са разгледани както молбата за обезпечаване на доказателства, така и основните и предявените като насрещни иски, за което са представени доказателства, че е платено и което отговаря по размер на действителната правна и фактическа сложност на делото, която е висока, доколкото в процеса са предявени множество иски, направени са редица възражения за защита срещу тях и са събрани голям обем доказателства. В полза на ищеца не следва да се присъждат разноски за заплащане на държавна такса за разглеждане на молба за обезпечение на бъдещ иск, защото в производството не са представени доказателства, че такива са извършени. При съобразяване на размера на уважената част от основните иски на основание чл. 78, ал. 1 ГПК и на размера на отхвърлената част от насрещните иски, на О.В. следва да се присъдят разноски в размер на 40 965, 05 лв.

От страна на ответника по основните иски и ищец по насрещните иски „А.Б.И.” ЕООД също е заявено своевременно искане за присъждане на направените по делото разноски, поради което и предвид изхода на делото такива му се следват. По делото се доказаха реално заплатени разходи за водене на настоящото дело, в общ размер от 19 922, 34 лв., от които сумата от 7 776, 34 лв. – платена държавна такса за разглеждане на предявените насрещни иски, сумата от 1 250 лв. – платени депозити за възнаграждения на вещи лица, сумата от 10 896 лв. – адвокатско възнаграждение, за което са представени доказателства, че е платено и което отговаря по размер на действителната правна и фактическа сложност на делото, която е висока, доколкото в процеса са предявени множество иски, направени са редица възражения за защита срещу тях и са събрани голям обем доказателства. При съобразяване на размера на отхвърлената част от основните иски на „А.Б.И.” ЕООД следва да се присъдят разноски в размер на 3 260, 33 лв.

С оглед горното и при направена от съда компенсация на дължимите суми за разноски на двете страни „А.Б.И.” ЕООД следва да бъде осъден да заплати на О.В. сумата от 37 704, 72 лв.

Така мотивиран Софийски градски съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА „А.Б.И.” ЕООД, с ЕИК: 203008787, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „*****”, ДА ЗАПЛАТИ на О.В., с адрес: гр. В., ул. „*****”, следните суми: 1) на основание чл. 55, ал. 1, предл. 3 ЗЗД сума в размер на 90 158, 17 лв.

/деветдесет хиляди сто петдесет и осем лева и седемнадесет стотинки/, представляваща заплатена от О.В. на „А.Б.И.” ЕООД на отпаднало основание сума съгласно договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, с предмет извършване на строително-монтажни работи за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“, който договор е развален, **ведно със законната лихва върху сумата за периода от 17.01.2022 г. – датата на подаване на исковата молба, до окончателното ѝ плащане; 2) на основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД сума в размер на 18 031, 63 лв. /осемнадесет хиляди тридесет и един лева и шестдесет и три стотинки/**, представляваща неустойка, дължима при разваляне на договора съгласно чл. 39, ал. 2 от договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, с предмет извършване на строително-монтажни работи за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“, **ведно със законната лихва върху сумата за периода от 17.01.2022 г. – датата на подаване на исковата молба, до окончателното ѝ плащане.**

ОТХВЪРЛЯ предявения от О.В. срещу „А.Б.И.” ЕООД иск с правно основание чл. 88, ал. 1, изр. 2 ЗЗД за осъждане на „А.Б.И.” ЕООД да заплати на О.В. сума в размер на **59 210, 77 лв. /петдесет и девет хиляди двеста и десет лева и седемдесет и седем стотинки/**, представляваща обезщетение за вреди от развалянето на договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, с предмет извършване на строително-монтажни работи за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“, които вреди се изразяват във възстановена от О.В. в полза на ДФ „Земеделие“ безвъзмездна финансова помощ, получена по договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ от 25.10.2017 г. в размер на 47 736, 75 лв. и в заплатена от О.В. на ДФ „Земеделие“ неустойка, дължима съгласно договор за отпускане на безвъзмездна финансова помощ от 25.10.2017 г. в размер на 19 362, 86 лв.

ОТХВЪРЛЯ предявените от „А.Б.И.” ЕООД срещу О.В. като насрещни иски, както следва: **1) иск с правно основание чл. 266, ал. 1 ЗЗД за осъждане на О.В. да заплати на „А.Б.И.” ЕООД сума в размер на 159 036, 91 лв. /сто петдесет и девет хиляди тридесет и шест лева и деветдесет и една стотинки/**, представляваща част от уговорено и неплатено възнаграждение за извършена работа по изпълнение на строително-монтажни работи, възложени с договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, с предмет извършване на строително-монтажни работи за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“; **2) иск с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД за осъждане на О.В. да заплати на „А.Б.И.” ЕООД сума в размер на 22 624, 50 лв. /двадесет и две хиляди шестстотин двадесет и четири лева и петдесет стотинки/**, представляваща обезщетението за забавено плащане на задължението за заплащане на част от дължимото възнаграждение за извършени строително-монтажни работи по договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, което е в размер на 89 998, 79 лв., което обезщетение е начислено за периода от 19.12.2019 г. до 10.06.2022 г.; **3) иск с правно основание чл. 266, ал. 1 ЗЗД за осъждане на О.В. да заплати на „А.Б.И.”**

ЕООД сума в размер на **11 045, 18 лв.** /единадесет хиляди и четиридесет и пет лева и **осемнадесет стотинки**/, представляваща възнаграждение за изпълнение на строително-монтажни работи, които са били необходими за завършване на цялостната работа, възложена с договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, с предмет извършване на строително-монтажни работи за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“, както и са уговорени за извършване устно между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД; **4) иск с правно основание чл. 79, ал. 1, предл. 2 ЗЗД** за осъждане на О.В. да заплати на „А.Б.И.” ЕООД сума в размер на **1 702 лв.** /хиляда седемстотин и два лева/, представляваща обезщетение за вреди от нарушаване от О.В. на задълженията си по договор, сключен на 07.08.2018 г., между О.В. и „А.Б.И.” ЕООД, с предмет извършване на строително-монтажни работи за изпълнение на проект „Ремонт и обновяване на съществуваща сграда на общинска музейна колекция в гр. В.“, което нарушение се изразява в неоснователен отказ от изпълнение на договора, като вредите представляват нереализирана от „А.Б.И.” ЕООД печалба от получаване на уговореното възнаграждение за изпълнение на тази част от възложените работи, които са останали неизпълнени.

ОСЪЖДА „А.Б.И.” ЕООД да заплати на **О.В.** сума в размер на **37 704, 72 лв.** /тридесет и седем хиляди седемстотин и четири лева и седемдесет и две стотинки/, представляваща направени разноси по делото, изчислени по компенсация.

Решението подлежи на обжалване пред Софийски апелативен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____